

ქსენი ვსს

სოველკვირეული პოლიტიკური, მკონოვიური
და ლიბერატურული ჟურნალი.

კვირა 8 იანვარი
1928 წ.

რედაქცია და კანტონა
რუსთაველის პრესბუკტი, № 22, თბახი 20. ტელ. № 23—87
ლია ყოველ დღე, გარდა კვირა-უკნისა, დღისი 9—1 საათამდე.

№ 51

ჟურნალის მინაბასი

ყოველიფერი ყოფილა, ყოფილა — ყარბი კულტურულ ფრონტზე — ლეო შენგელია; ერთად-ერთი გზა წყვილობიანობისათვის — ს. ელიაძე; წინედ და ცხლა — კ. ჭეიშვილი; ნედლეულს გამო თათბირი და სოფლის გასაქირი — ი. ნარსია; ყოფ. ახ. მარქსისტთა განყოფილება — ერთი წელი — გრ. კეკელია; პროფეკაციით ეურავის

დაბრძობებენ — შოთა გოგუა; შორაბნის მხარის ყოფ. ახ. მარქსისტთა აქტივის თათბირი — ცხა; თბილისის აღმასკომის მუშაობა — შალვა გომარტელი; 9 ინდუბი-ლექსი — ლიდა მეგრელიძე; სოციალური უზრუნველყოფის სამმართველო — „უბარტო“ მინერალური წყლები ახალ-ციხის მხარაზმ—იწყ. ივ. მეგპარიაშვილი.

ყოველიფერი ყოფილა, ყოფილა

ნ. ყორდანიასა და ირ. წერეთლის პოლემიკის გამო

ოთხობდე თვის წინათ ირაკლი წერეთელმა სახ-ლეარგარეთ გამოსცა ზროზურა: „ჩენი ტაქტიკის ძირი-თალი საიხიბები“.

სამწუხაროდ, ეს ზროზურა ჩვენ ჯერ ხელთ არა გექქს. ჩვენ მას ვეცნობით მხოლოდ ნ. ყორდანიას სა-პოლემიკო წერილით, რომელიც დაბეჭდილია „ბრძო-ლის“ 26 ნომერში.

ჩვენ, ალბათ, მალე გვექნება საშუალება გვეცნოთ წერეთლის პიროშურას და გაეაცნოთ იგი ჩვენს მკითხველებს. მაგრამ გული არ გვითმენს და აქვე გვიდა შე-ვაჩროთ მკითხველის ყურადღება ქართული ემიგრაცია-სიისა და საერთოდ ს. ს.-დ. პარტიის ირი უფრო თვალ-საჩინო ბელადებს შორის წარმოებულ პოლემიკის შინა-არსზე, გაეცნოთ მას ყორდანიასა და წერეთელს შო-რის არსებულ უთანხმოებაზე, რამდენადაც ეს შესაძ-ლებელი იქნება მარტო ყორდანიას წერილის საშუალებ-ით.

ნ. ყორდანია, როგორც ვთქვით, ეკამათება წერე-თელს და ცდილობს გარკვიოს, თუ რა განსხვავებაა, ს. ს.-დ. პარტიასა და ირ. წერეთელს შორის, ან რა არა მათ შორის საერთო.

მათ შორის, ყორდანიას თქმით, საერთო ყოფილა მხოლოდ „საქართველოს დამოუკიდებლობის მოთხოვნა“, დანარჩენში კი წერეთელი „უარყოფს პარტიის მიერ აღე-ბეჭდილ ტაქტიკას და მის ალგას აყენებს შერობს, თავა საკუთარი ტაქტიკას“.

ს. ს.-დ. პარტიის ტაქტიკას, რამდენადაც მას ყორ-დანიას — რამდენილი ახორციელებენ, ჩვენი მკითხველი კარგად უცნობა. მაგრამ მეტი არ იქნება ერთხელ კიდევ მოვესწინოთ მის შეხებზე თვითონ ყორდანიას.

როგორია ს. ს.-დ. პარტიის ტაქტიკა?

ამოიან მდევსა შებე,
მონქასა გააქ ზანზარი.

ყორდანია წერეთელის წინააღმდეგ დასტამბულ წერილში ასეთ დებულებას აყენებს:

„საქართველოს განთავისუფლება შესაძლებელია, როგორც შედეგი საბჭოთა რუსეთის შინაგანი და საგ-რეთ კონფლიქტების, ესე-იგი, პარტია მიზანს უკავში-რებს მიმდინარე მომენტს, რომლის ანალიზიდანაც გამო-ყავს საქართველოს განთავისუფლების შესაძლებლობა“.

ასეთია ს. ს.-დ. პარტიის ლიდერების პოლიტიკური ხაზი; ამ ხაზს ატარებენ ისინი როგორც თეორეტიკულად, ისე პრაქტიკულად, როგორც წერილებსა და ბროშო-რებში, ისე თაფიანთ პრაქტიკულ „მოღვაწეობაში“, დაწ-ყებული 1924 წლის აგვისტოს ავანტიურით და გათა-ვებული ცნობილი სადირექტივო წერილებით, რომლი-თაც ყორდანია — რამდენილი ადგასალომ პრილილის ხე-ლით უბოდა თავის აქაურ აზიანებას.

ახლა გვეცნოთ ირ. წერეთლის პოლიტიკურ ხაზს, როგორია ეს ხაზი?

ირ. წერეთელი სავებით იზიარებს ს.ს.-დ. პარტიის, ესე-იგი ყორდანიას-რამდენილის მიზანს,—„საქართველოს დამოუკიდებლობის მოთხოვნას“.—მაგრამ „მის განხორ-ციელებას სრულიადაც არ აკავშირებს მიმდინარე მო-მენტთან, ის არ ეძებს საბჭოთა სინამდვილეში ამ გან-ხორციელების შესაძლებლობას, არ აკეთებს მის ანა-ლიზს და არ გეგითვებს აქედან გამომდინარე საშუალებ-ებზე“.

ამრიგად, ჩვენა გვაქვს ს. ს.-დ. ირი უდიდესი ბე-ლოლის ერთი მიზანი, ესე-იგი საბჭოთა წყობილების დანგრევა და საქართველოს დემოკრატიული წყობილე-ბის აღდგენა და ირი სხვადასხვა ტაქტიკა ამ შთავაზო მიზნის განსახორციელებლად.

ნ. ყორდანია თავისი ტაქტიკის გასამართლებლად ყორდანიას კ. კაუტკის ავტორიტეტს:

„ჩვენ ფიქრობთ, რომ თუ რუსეთი ომში ჩაება, ამით ვისარგებლოთ და ომი გადავიყვითო რევოლუციით საბჭოთა ხელისუფლების დასაცავად და დემოკრატიისა და წაყლის აღსადგენად. ასე ფიქრობს კუტუცკი რომელიც ამტკიცებს, რომ ბოლშევიკური ხელისუფლება რეაქციონერულია და მასთანავე მის წინააღმდეგ რევოლუციის საკვალდებაოა“.

წერილები კი, ყორღანის გადმოცემით, იმეორებს დანს, რომელიც კუტუცკის წინააღმდეგია: ის გამოდის, იმ დებულებიდან, რომ ბოლშევიკური ხელისუფლება რევოლუციონერულია და რევოლუციის წინააღმდეგ რევოლუციის დაღწევადაც მიანიშნა.

ყორღანია ვითანებდა კუტუცკის. მისი აზრითაც კომუნისტური ხელისუფლება რეაქციონერულია. ამიტომ მის წინააღმდეგ ბრძოლა არა თუ დასაწყებაა. პირდაპირ სავადლებულაოა: „იარაღიც, აჯანყებაც,სამხედრო ორგანიზაციაც, მებრძოლთა წინააღმდეგ პირიცივაც—ერთი სიტყვით ბრძოლის ყველა ის ფორმები, რომელსაც ძველ რევოლუციონერულ ს.დემოკრატია აზოიცილებს“.

სწორედ ამ მეთოდით ხელმძღვანელებდნენ ყორღანია-ამშვილი, როცა ისინი ქართველ ხალხს ემისარებს. უგზავნიდნენ „სამხედრო ორგანიზაციების“ მოსაწყობად და „მებრძოლთა წინააღმდეგ პირიცივებზე ასყავნიან“.

მივალ რაც წერილებში „ახალი მზანს“ შეიხვედრება ჩვენ დავანახებთ, რომ ნოე ყორღანის, რომელიც სიტყვით ყოველთვის და ყოველგან დემოკრატისა და დემოკრატების უდიდეს დაუცველ გამაფიქრად, საქართველოს, მაშინ, როცა უნდა ის ამ დემოკრატებზე სახელმწიფოს მეთაურება და მესაქეთ დააყენა, პრაქტიკულ მოქმედების დროს ყოველთვის ღალატობდა დემოკრატულ პრინციპებს და თავის პირად სურვილებს. უნდა დაიხარება ქართველი დემოკრატის სურვილებს. ასე იქცეოდა იგი პრაქტიკულ მოღვაწეობაში. თეორეტიკულად კი იგი, რაოდენაც ვგახსოვს, მხოლოდ ამ შეუთხვევას, წერილთადაც პოლიტიკის დროს, ღალატობდა თავის ჩვეულებას და გამოდის დემოკრატების წინააღმდეგ... საქართველოს „განთავისუფლების“ საქმეში ის დემოკრატის უნდადობას უტყდად... ან კი არ სანდობია! განა საქართველოს დამოკრატებ არ უღალატა მას, და საბჭოთა ხელისუფლებას არ მიუბრუნა? მაინც რატომ დაუკარგავს ყორღანის დემოკრატისადმი რწმენა?

მიატობა — გვიბასუსებს იგი, რომ:

„დემოკრატული მეთოდი უპაყოფს იარაღს და აჯანყებას და კმაყოფილება პრობანდით, ავიტაციით და საარჩევნო ყუთებით“ (იხ. „ბრძოლა“, № 26, გვ. 15).

დღეს ყორღანის არა სწამს ეს მეთოდი. მას ახლა ვაგზავთ, რომ იგი: „დემოკრატული ქვეყნებშიც სადათადაც გადგება, რომ რევოლუციონერული მეთოდი აქაც საჭიროთა მიზანით ზოგიერთ მომენტში“ (იქვე).

ყორღანის დღეს უკუ უყვია დემოკრატული მეთოდი და დღეს იგი „ძალისა“ და ვაყავსების მომხრეთ გამოდის. ის სწერს:

„წინდა დემოკრატული მეთოდი საბჭოთა სინამდვილეში წინაშის ველზე ხელების დაკრევის და ბრძოლად გადადგომას. პარტი კი იფას რევოლუციონერული ბრძოლის საღვებელზე და ხელმძღვანელობს მიზანშეწონილობით“.

„ძალას ძალა დანერგოს!“—ბრძანებს ბრძოლის ექსტრანსი მოსული ნ. ყორღანია.

ამიტომ ის არ ვითანებდა და ვერც დაეთანხმება იმ წერილს, რომელიც, თვით ყორღანის გადმოცემით, „საქართველოს განთავისუფლების მოკლის დემოკრატის აგაღიერებისა და გამარჯვებისაგან“.

წერილის ასეთ დებულებას პირდაპირ ალმუთოებაში მოყვას „ძალითა“ დამოუკრებელია. ყორღანის ის სანაართლიანდ ფიქრობს, რომ წერილები თავის იმედებს აყვარებს სოციალისტური დემოკრატის გა-

მარჯვებაზე, ესე-იგი თვით სოციალისტების გამარჯვებაზე და გულმოსული ეკითხება თავის ოპონენტს:

„ერების განთავისუფლება შესაძლებელია სოციალისტების გამარჯვებით... დებულება უღიათ. მართა რ შეაშა აქ საქართველო? სოციალისტთა თავისუფლების მიანიჭებს ყველა ერთ, მოკრულ ავირკავივ კი ეს ძველა პროგამული დებულება, პრობანდისტული საშუალება და სოციალისტური იდეების გასავრცელებად. ამით სა-ქართველოს საიბი ოხსნება დღის წესრიგად; (ხაზო ჩენია. ყ.) ტაქტიკის სფეროდან და რჩება პროგამის ერთ-ერთი მუხლად, როგორც პრავალი სოციალისტული სოციალისტებმა უნდა განახორციელოს“.

როგორც ხედავთ, ყორღანის ისე ვაუტუტია „ძალისა“ და ბრძოლის სურვილებს, ისე შეზრდა და შესე-ულდება მას საქართველოს ბრძოლად და სისხლის ღრვის საშუალებით „განთავისუფლების“ აზრი, რომ ის არც კი ღებულობს სოციალისტის მიერ განთავისუფლებულ საქართველოს.

ყორღანის სოციალისტზე აქ ინტერესებს. მას კიდევ იმნია მისი, რადგანაც ის ხსნის საქართველოს სა-კითხებს დღის წესრიგიდან და ხელს მას იმ პროგრამის მხოლოდ ერთ მუხლად, რომელიც სოციალისტებმა უნდა გაახორციელოს.

სოციალისტმა, მართალია, თავისუფლებას მიანიჭებს ყველა ერებს. მაგრამ საქართველოს რა? ქართველი ერი ისეთი არ არის, რომ სხვებთან ერთად მოუცადოს ამ რუ-ლაც სოციალისტებს ქართველი ერი მებრძოლი და ძლიერ-იერია. მან ახლავე, დღესვე უნდა აიღოს ხელში ხმალი და თავისი საყუარის ძალ-ღონით განთავისუფლოს თავი.

ყორღანის-წერილთაგანს პოლიტიკა ძალიანა გაან ევლებს ტყუილადს გვირგვინს თათბირს, ქაჯეობის ციხეს. რომ მიაგინ ასაგებთ. თუ აქ წერილები ავთხილდ-როდინობის, ყორღანია ნამდვილი ტრაგიკია: თავისი ნესტანის გასანართიუფლებილად ის ურასს ყოფს ყო-ველგვარ საქართველებს, ურასს ყოფს თვით სოციალისტ-საც, რადგანაც იგი „გულზე“ ხელების დაკრევის და ბრძოლიდან გადადგომას ნიშნავს.

ამა ეს რას ემარჯვება? ბრძოლიდან გადადგომას და გულზე ხელ - დაკრევილად გაჩერებას ნისება - დარე-ჯანი — საქართველო ყორღანის ვერ მოუწონებს. ცა ისიც იმეკვლება ტრაგიკის ექსტრანსი:

„ამა ეყას ჩემსა ხელ - ქწილსა, ზედა გადმოღეკა: მზე ვითა,

თქვენ გჯონდით ომი ფიცხელი, უომრათ მწანოს მკ ვითა?

ესე მე დამსკრის, ნუ უზნობთ სიტყვითა თქინს სათ- ვითა“.

და ყორღანიაც ტრაგიკის გზას მიყვება. მას არა სურს საქართველოს სხვა ერებთან ერთად განთავისუფ-ლება. მას დღესაც თავისი საყუარის ძალიებით სურს თავისი მიზნის გახორციელება.

მერე სადა აქვს, სად ეგულება მას ეს ძლიერი? ნუ თო ყორღანის მართლა გონია, რომ საქართველო, არა ზარტო საქართველო კი არა, თუ გინდათ ამიერ-კავკა-სის „შოთია ოთხიარათის ირბი, რომლისზეცა ყორღანია სი ომიოდით მშაბაბს თაის იმითა, თითო რამ დაუ-ჯირონ ყორღანის, მართლაც წარმოადგენენ ასეთ ძა-ლას“.

არ თქმა უნდა არა. ამა ვინ არ იყის, რომ საბჭოთა საიზრის ძრას ვერ უტანს ერთი ან ორი ერის მოღალა-ტრობა.

ეს არ შეიძლება არ იცოდეს ყორღანიაშიც. მაგრამ იგი აქაც არ ღალატობს თავის დეატალბოტო ბრძენებს. მისთვის მხოლოდ ერთია თავი და თავი: მან მხოლოდ ქართველ ხალხში მისი ცილის სძილებილის გრძნობა გააღ-თავილ. ასო ყველგვარი თავისთავად მოია: კომუნისტე-ზი ან შინაგანი უთანხმოებით თითონ დანერგვიენ თავის თავს, ან მათ დანერგვიენ ეგრობის იმპერიალისტები, რა-

მღებრივ შეერთებული ფორმით წამოვლენ მით წინა-აღმდეგ...

თი ასეთი „გართულებების დროს“. ქართველი ერთ ყველა უკმაყოფილო ერთგულს ერთად უღალატებს საბჭოთა ხელისუფლებას, ზურგში მხვიდის ჩასქების საბჭოთა კავშირს და თავის თავს გაიხათავისუფლებს.

ეს აზრები იმდენად გაუგებარი აქვს კორდანიას ძველსა და ობალიშს, რომ ის პირდაპირ გალიუცინაციად-ღე ბრუნა...

საკმაოა, ენისეს ბაღმდში სიომ ფთოლები შეაზრიალოს, ეგრობის იმპერიალისტიური რომელიმე შთაფროზის რომელიმე მინისტრ ცხვირს დააუცმინოს, ან კომუნისტებმა ერთმანეთს ხმა-მალა დაპირაკი დაუწყონ, რომ კორდანიამ ყოველ ამაზე საბჭოთა წყობილების დასასრულის მოახლოება დაინახოს, რომ ის ქადაგად დაექცა და წინასწარმეტყველებას მოეყვას: კომუნისტები უშუალოდ დაიღუპება და მზათ იკავითო.

რა ფუთო, რომ კორდანიას ჯერ ერთხელაც არ გა-მართლებია ასეთი წინასწარმეტყველება. ის გულს მინც არ იტებს, ის ისევ ისე წინასწარმეტყველებს. ის ისევ ისე ამყარებს თავის იმედებს: ხან ინგლისისა და საფრანგეთის იმპერიალისტებზე, ხან კომუნისტური პარტიის წყევრების შინაურ უკმაყოფილებებზე და ხან იგი ისევ კიდევ რაზე.

აქვრ შეიდი წლიწადაი სრულდება რაც ნ. კორდანიას ასეთი გალიუცინაციით არის შეპირბოლი. მაგრამ მას ერთხელაც არ გაუშართდა მისი ტბილი ოცნება. ვერც ერთი სახელმწიფოს ქაღილმა ვერ მიიღო რეალური სახე, ვერც ერთი სახელმწიფოს გულიწიწიწამდე ვერ უტყალა ვერც ხნი და ვერც ფერი კომუნისტურ პარტიას... მართალია დასული ათი წლის განმავლობაში ბერგის ბრძოლაში ვადაიზია საბჭოთა კავშირის თავზე, ბერიკ მითქამ - მოთქამსა და საიარო მხიდაბებს ჰქონდა ადგილი მის წინააღმდეგ, ამ დროს განმავლობაში, მაგრამ ყოველი ეს მხოლოდ და მხოლოდ უსულურთა ბაქიობა გამოდგა.

მოლიტიკური ბარომეტრი ყოველ დღე იცვლება. მხოლოდ ნ. კორდანიას უტყალია, ის ისევ ისე დგას თა-ვის ძველ პოზიციებზე საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ: ინდოელ დაკარსავით დგას ერთ წარტლზე, მიუტყარია თვალში ზეცისადმი და იქედან მოელის სასულელო... ოჰ, რა ბედნიერად სრულდებით თავს, რომ მისი ამ სასტილო მღერამარობიდან გამოყვანა შეეცდომის ცერმბობი, რომ ეს საქმე სრულიად უშიედია. მაგრამ ცდა ზედის მონახვერბო პოტება თქვა და ჩვენც ცვალთო...

კორდანიას თავისი აზრების დასამტკიცებლად მი-ალოან უტყარის ისტორიული მაგალითებით სარგებლობა მხოლოდ ამ შემთხვევაში დალატრბს იგი თავის საყვარელ ჩვეულებას.

ამიტომ დევნებარბოთ მას და მოვაგნობოთ, რომ დღეს არავფერი ისეთი არ ხდება, როგორც საბჭოთა კავშირის ვაჭრობაცვამი, ისე თვით ამ კავშირში, რომ ისტორიამ, არ ყოფილიყოს. სრულიად ყინაღმდეგ. დღეს ისტორია ჩვენს თვალწინ მერბობდა. ყოველივე იმას, რა-საც დღეს ჩვენ საბჭოთა წინააღმდეგ ვხედვით იმპერიალისტური სახელმწიფოების მხრით, ადგილი ჰქონდა საფრანგეთის დიდი რევოლუციის დროს. რევოლუციური საფრანგეთის წინააღმდეგ.

დღენა და ხოცვა საბჭოთა კავშირის წარმომადგენ-ლობის იმპერიალისტური სახელმწიფოებში, რბვეა ამ კავ-შირის წარმომადგენლობისა, რაც ასე ახარებს საბჭოთა წყობილების მტრებს. ასევე ხდება რევოლუციონერ-ური საფრანგეთის წინააღმდეგაც: ისევე ცდილობდნ იმ-პერიალისტური მესობელი სახელმწიფოები რევოლუცი-კური საფრანგეთის დამბადობებს, ის შეურაცხყოფას და განადგურებას, როგორც დღეს კომუნისტებ იგვევ იმპერიალისტური სახელმწიფოები საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

ფაქტები რამდენიც გნებავთ!

კოლტერისა და ყველა ენციკლოპედისტების მეგობარი ეკატერინე მერე კიდევ უარესად ეპყობოდა რე-ვოლუციური საფრანგეთის წარმომადგენლს სტერ-ბინურში. ვიგრე დღევანდელი ბურჟუაზიული საფრანგეთის მთავრობა მიეყარა საბჭოთა კავშირის წარმომადგენელს რაკოცისს. ამ უქანასქელს, როგორც უკითხა. პაიოზის ქერებში სიარულს მინც არ უშლიდნ, მაშინ როდისაც საფრანგეთის ელს რევოლუციის ქუტუბში გა-მოსილვაც აკრძალული ჰქონდა. ბიერ რაც შეიძლება უფ-რო დამეციებოდა რევოლუციური საფრანგეთი, იმევე ეკატერინე თავისი წარმომადგენელი პაიოზში კი არ გუ-ზახდა რევოლუციური მთავრობასთან, არამედ გაგზავნა კობლენცში, სდაც იმ დროს ცხოვრობდნ რევოლუცი-ის მიერ დეინული საფრანგეთის პრინცები.

იმევე როსეთისა და შვეიცის მთავრობებმა გაუხსნე-ლად და წაუკეთხივად დაუბრუნეს უქან ლოლფოკიკო 16 დეკემბ. რომელშიც ის ისტორიის მიერ განწერიული კოროლი მათი ატყობინება: კონსტიტუციის შეფიცვის კოროლის იმპერატორსა ფრანც მეორემ უსტრუ-ტუმე წარუდგინა რევოლუციური საფრანგეთს: ვინიანი დამბირუნე და საფრანგეთში მონარქია აღადგინე იმ სა-ხით, რა სახითაც იგი 1789 წლის 23 ივნისამდე არსე-ბობდაო

როცა რევოლუციური საფრანგეთის წარმომადგე-ნელი დესკანელი ანტონის იმპერატორს აუდენციას ე-ვახლა, იმპერატორმა მასთან ლაპარაკიც არ იკადრ. ზურგი შეაქცია და საფრანგეთიდან გაცდული პრინცი-ბის წარმომადგენელს ხმა - მალა ჰქობა: როგორ ბრძანდებდა მათი აღმტებულებანიო?

არა თუ იმპერატორებმა, ლიევის არქივისკომისსაც კი არ მიიღო რევოლუციური საფრანგეთის ცლი. რეალისტური საფრანგეთის კიდევ უფრო მეცე-რათ მოეტყარი სწანისის კოროლი, რომელმაც „წინდა“ ინცივიტისა გადასცა რევოლუციური საფრანგეთის ერთ-წარმომადგენელი. უქანასქელმა მხოლოდ თვით-მეველობით იხსნა თავი ინცივიტისის საწინელებსა-გან.

ყენება, იმ ყენება, რომელიც საფრანგეთის დიდი რევოლუციის წინასწარმეტყველის ეან-ფრე რუსოს წინ-შობლით ითვლება, ზარახუნები მიუშვარა რევოლუცი-ური საფრანგეთის.

ბერის კანტონმა სასტიკათ დასაჯა ერთ-ერთი ქა-ლაქი მხოლოდ იმიტომ, რომ იქ მღეროდნ რევოლუცი-ონერ-ცა ირა-ს.

ყენვიამ წმ. მარჯოზის მოედანზე ხალხისთვის ჰქვის სასულელობათ დასლე მოკლული ადამიანის გვა-მი, შემდგის წარწერით: „მოკლული იქნა როგორც ფრანკმასონი, ათათ საბჭოს დადგენილობით“.

ასე ეცნობოდნ ყოველგან და ყოველთვის იმპერ-იალისტური სახელმწიფოები რევოლუციისა და ში მიერ დამტყარი ხელისუფლებას. ასე ბრბოდნ ყოველ-გან და ყოველთვის თვით ბურჟუაზიულ რევოლუციისა-კი.

მასხსადამე ჩვე ის კი არ უნდა გვაკვივბდეს, რომ იმპერიალისტური სახელმწიფოები ასე გაწმეობით ებრძვიან საბჭოთა სრულიად ახალს, ქვეყნად ჯერ არ ყოფილ სოციალისტურ წყობილებას, იმ წყობილებას, რომელიც მოსკობს უტყარის მათ ბატონობას. აქ საყვი-რელი მხოლოდ ის არის, რომ იმპერიალისტური სახელ-მწიფოები ვერ მოიკებებულან ერთმანეთში ამ მათი უსა-შინელობის მტრის, საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ, ვერ შექმნეს ერთი ფიზიკი მის დასამარცხებლათ.

რატომ? რატომ ვერ შესსლო ბურჟუაზიამ საბჭოთა წყობილების განადგურება?

ამ კითხვზე სწორი პასუხის მოცუბა ნინჯებს იმ უტ-ყარი ფაქტის აღნიშვნას, რომ სოციალისტს დღეს უძ-ლველდ მალად გადაცდულია, რომ ის დღეს თავდაცვიდან უკვე შეტყავნა გადასული, რომ მისი აუტოლადობა უკვე შეტყრილია მთელი ქვეყნის მამუზალათ და ტვირ-

მიმბოთა შეგნებაში, რომ მის წინაშე უძღვრია ბურჟუაზიული სამყარო, რომ ეს უკანასკნელი თანდათან უსალოვლად თავის ლოლიკურ ბოლოს—ცოც სამარს...

შემთხვევითი ფაქტები ჩვენ მოგვყავს არა ლენინის ან სამპოთა წყობილების სხვა რომელიმე იდეოლოგიის ახსნაში. აქ ჩვენ ვისარგებლები ბურჟუაზიული ისტორიკოსის მიმუღეს წყნებდნენ, რომლის ვად-თვალისწინებას ვერწყობთ როგორც ნ. ნ. კორდინისა, ისე ბრუსილის უდიდესი რევოლუციონერი ჯედიო მვილის — სამპოთა წყობილების ყველა მტრებს.

თუ ეს უკანასკნელიები ჩვენ ასეთ, რჩევას დაიჯერებდნენ, დამთხვევითიან, რომ დღეს ჩვენს თვალწინ ისტორია მერაღობდა. სამწუხაროდ, ამას სულ ერთიანათ იგივეყვებ სამპოთა წყობილების როგორც მტრები ისე, მოყვრები, ამტკობ არის, რომ მტრებს ამათი აღებებზე ხოლმე იმედა სამპოთა წყობილების წინააღმდეგ იარაღის აგობრუნების დროს, და იგივე მიზეზი ხშირად უმდიდობისა და სასოფარველილების ბურჟუაზი ხვედს ამ წყობილებში: ბევრ მოყვარესს და მშობრს.

ამიტომ კარგია ხანდახან ბებერ ისტორიასაც შევეკითხებოდეთ, მის შვავალითებს გაეცნობოდეთ, მისგან რაიმე სახელმძღვანელოს გამოვიღებდეთ.

თუ ასე მოვიქცევით, ეს ბებერი ისტორია თავიკცნაბრით გვეტყვის:

ყოველივერი ეს ყოფილა, ყოფილა, ყოფილა!

მათილც ყოველი ეს იყო. ყოველი ეს ახარებდა საფრანგეთის რევოლუციონის მტრებს, აწვლითბდა და ხშირად სასოფარვეთილღებაში ავღებდა მის მეგობრებს.

კულტურულ ფრონტში

რევოლუციამ სხვათა შორის, ერთი დიდი სიკეთე მოიტანა ჩვენს ქვეყანას, — მან თავი მოუყარა რუსეთის სხვადასხვა კუთხეებში განხლებულ ქართულ მეცნიერულ ძალებს, რომლებიც რევოლუციის შემდეგ საქართველოში გამოეშურენ და გაამაგრეს მეცნიერების კერა ჩვენში — ქართული უნივერსიტეტი.

ქვეყნის შემდგომმა პოლიტიკურმა განვითარებამ საგრძობად გააძაწრობა ის დიპლომატიკა, რომელიც არსებობდა ქვეყნის იდეოლოგიური განვითარების სხვადასხვა მხარეებს შორის, ბევრი პოლიტიკის ჩამოშორდა, დადგა „პოლიტიკის გარეშე“. სამაგიეროდ ხელი მოკიდა ლიტერატურას, ხელოვნებას, მეცნიერებას და მით ქვეყნის განვითარეი ყველა-იდეების ზრდას უშეშელოდ დღი სამსახურს უწევს. ამიტომ სრულებით გაუგებარია, როცა ხანდახან გვსმის ახლავარდა ინტელიგენტებისგან: რა გწხთ, რა ვაგავთიკობთ. როგორ? ვანა ვაკეთებელი ჩვენში (კოტაა? ვანა ქვეყნის ეკონომიკური და კულტურული აღორძინება — (ვიკირი სარბილია?)

თუ პოლიტიკა „მოებზრდათ“ — „მისწავლეთ საფუძვლიანად სხვადასხვა საკვლეობას, მოაკიდეთ ხელი მეცნიერების, ლიტერატურის, პოეზიის, მუსიკის მხარეობის და თქვენ ვაგავთიკობთ სამილოშილო საქმეს— შექმნით ერის ძირითად ფუნდებრივ კამიტალს.

ვინც ჩვენს სინამდვილეს აკვირებდა—დამოიანხმებდა, რომ ქვეყნის იდეოლოგიური განვითარება სწორედ ამ გეზით მიდის.

რევოლუციამდელ ჩვენ გვიწადა ლიტერატურა, პოეზია, თეატრი. რაც შეეხება ჩვენს მეცნიერებას, კინოს, მუსიკასა და მხატვრობას — ესენი მხოლოდ რევოლუციის შემდეგ გამოიყენდა და განვითარდა.

ჩვენს ნამდვილი ირანული ჩრენსასნი სწორედ რევოლუციის შემდეგ იყენა.

შეჩაობასა და პოეტს ჩვენში ლიტერატურულ ნაწარმოებთა გამოქვეყნება და დასავისის მხრით უტყველად ახალი ხანა დაიწდა. მე არ ვამბობ, რა თქმა უნდა, თითქმის ჩვენ ამ მხრით ზინტს მივაღწიეთ და წინ სასყველი გზები არ ვაჭრანდეს. ჩვენ გვილია

მერე რით ვათავდა 138 წლის წინათ დაწიყებული ეს სამკედრო - სასიკაცებლო ბრიოლა ძველსა და ახალ სამყაროს შორის?

მითი, რომ საფრანგეთის რევოლუციამ ბრწყინვალედი გამოარჯავა!

რატომ? იმიტომ, რომ მას ერთის წუთითაც არ დაუციწყნია გრასის დეპუტეტი იწმარის რჩევა:

— „არ დაიმინოთ არ ჩაეთვლინოთ! დესპოტიზმა და არისტოკრატისა არ სინანეს. იკადეთ, რომ თუ ხალხმა ბრიოლა შეაყნა და დაიძინა, ის გამოიღვიძებს მონობა ჯაჰვებით ხელ-ფხვ მტკრული!

ასევე ვათავებდა დღევანდელი ბრიოლა ძველსა და ახალ სამყაროს, იმპერილისტური სახელმწიფოებსა და სამპოთა წყობილების შორის.

ამისთვის წინასწარმეტყველის ნიჭიც არ არის საჭირო, სამპოთა კავშირი ჯერ გამარჯვებულა. მან უტყვიდღესასწაულა თავისი არსებობის ათი წლის თავი. ის გამარჯვების ბოლომდე, თუ, რა თქმა უნდა, არ დაიციყნებს საფრანგეთის რევოლუციის შვავალთს. ის უტყველად გაამარჯვებს, თუ არ დაიციწყნება, რომ იმპერილისტური სახელმწიფოებს არ სინანეს, რომ ისინი დღეს და ლამე უთავადაცილებენ სამპოთა კავშირს.

და თუ სამპოთა კავშირში შემაგალმა ერებმა ერთის წუთითაც არის დაიციწყნეს მის ვარეშობა, თუ მათ ერთია, წუთითაც არის შეაფრთხილ ბრიოლის ცეცხლს, თუ მათ ჩასთვლიმეს, ისინი გამოიღვიძებენ მონობის ჯაჰვებით ხელ-ფხვ მტკრული...

საჩინო.

დარეში ახალ მიწვევებს, მაგრამ იმევე დროს არ შეგვიძლია არ აღვინშნოთ, რომ ის, რაც უტყვე პრის, უდიდეს პლიუსად და წარმატებად უნდა ჩითვალის. მატიანე, ჯერ კიდევ არ არის ისეთი პირობები, რომ შევჩაღბა თავის მწერლობით იჩინოს თავი, რომ მას არ დასკრებენ რომელსამე დაწესებულღებაში სამსახური და სხვა.

მე პირადად პოეტისა და მწერლის სამსახურის არა ვეწამს. პოეტის სამსახური არის მისი პოეზია. თუ ის 9 საათითაან 4 საათამდე სადმე დაწესებულღებში ზის და ჩოთქე ანავარდობს, ან სტატისტიკურ ცხრილებს აღგენს ცხადია, ის ვერც სამსახურში ვაკეთებს ბევი ჩასმის და ვერც პოეზიაში.

ჩვენ კარგად გვესმის, რომ სახელმწიფო არ არის ჯერი ისე მოილოცირებული, რომ ყველა უზრუნველყოფის, მაგრამ ამ მიმართულებით ახალი ლინიციებიანი აუცილებლად ხაჭირა. რატომ? ამ შვილენებად მავ, ასეთი წესი შემოგვეკლი: ესთქვათ პოეტმა დასწარა რამოდენიმე მხატვრული ნაწარმოები, (მინიმუმ უნდა იქნის დაწესებული), რომელიც ავტორიტეტულ ექსპერტების მიერ (წინობდ იქნა პირველხაობისთვის ნაწარმოებით, ამის შემდეგ პოეტს უნდა მიეცეს სახალხო პოეტის წოდება და დენიშნოს ყოველთიერი ვასამრავლბო, ისეთი ჩოლდენობით, რომ მას არსებობა შეეძლოს. ვასამრავლბო პიროგისისულად უნდა მატლბოებდეს პოეტის შვილქმედების ზრდასთან ერთად, ასეთი წესი მწერალს მისკემს საშუალებას სასებით თავის მოწოდებას ეწმხატოს და ქვეყნის კულტურულ განმს სისტემატურად ძვირითესი მარგალიტები შეტკოს.

მწერლობით მღაზრებით უტყვეთ პირობებში არის ჩვენს მეცნიერული მუშაკი თუნდც იმ მხრით, რომ ია მუშაობს თავისი საცეკილობის ხაზით. ვაკვება-ძიების ნორმალური პირობები და ნიეთიერი დედნატიობის გე-მეზღუბება, რისთვისაც მოზებულა სათანადო ზომები—ჩვენს ახლავარდა მეცნიერთი მისკემს უტყველი წარმოტების საშუალებას.

ჩვენ უტყვე ვაკვებს უღრისად მომზადებული ახალ-

გახრდა მეცნიერული ძალები. ზოგი მათგანი დაბრუნდა უტყობოდან, ზოგიც მოეშადა ჩვენში. ახალგაზრდათა ამ კადრს ესპიკობრება უღივლი ყურადღება, სათუთი მოპყრობა და მიზანშეწონილი გამოყენება.

ხელოვნების ფორმებზე ჩვენ ვსადავო აგრეთვე მუსიკის კომპოზიტორთა, მხატვართა და მძღვერალთა ახალ არმობებს. მხატვრული და მუსიკალური განათლების საჭიერ ჩვენში დღითიდღე წინ მიდის. ქართული მუსიკა და მუსიკალური მწერლობა ჩვენ თვალწინ გამოვალს. საუბო ჩაიკოპი 8—10 წლის განვავლობაში ჩვენ გვაქვს მაღალი ღირსების წარმოდინე მუსიკალური ნაწარმოები. ხანგრძლივი და სერიოზული მუშაობის შემდეგ ჩვენმა კომპოზიტორებმა თავი ისახელეს და ხელოვნების ეს დიდი ძლიერ წინ წასწილად და გამაღივრეს.

სცენაზე გამოვიდა მომღერალთა მთელი რიგი, ბევრმა მათგან ზევე გვაჩვენა თავისი უდავო ნიჭი.

დღეს ჩვენ გვაქვს მუსიკოსთა და მხატვართა საზოგადოებანი. სწამობებს ფსიკოსთა და ინტენსიური მუშაობა, რომელიც ეყრდნობა ჩვენს ხელოვნება თვითმოქმედებასა და თაოსნობას. აუცილებლად საჭიროა ამ საზოგადოებებს სერიოზული ყურადღება მიექცეს, საჭიროა ყოველმხრივი დახმარება, რათა ჩვენს ახალგაზრდა მხატვრებსა და მუსიკოსებს მიეცეს საჭირო განათლება და მუშაობის საშუალება.

ტერებსა და მუსიკოსებს მიეცეს საშუალება განავითარონ თავიანთი ნიჭი და ფართოდ გამოვლენონ შემოქმედებითი უსაბო ჩვენმა მხატვრებმა თავი ისახელეს, როგორც მუსიკის გამოვლენაზე, ისე უტყობობაზე, მათში არის უქმეველი ნიჭიერი ხალხი, რომელიც დიდ იმედებს იძლევა, მაგრამ მხატვართა მდგომარეობა მანძი თავისებური რჩება. მხედდასება შეეცდნენ ჩვენ უფრო გარემო ხალხს ვაძლევდით, უტყობ უფრო ვაფასებთ, ვიდრე იმით, ვისაც ყოველდღე ვხედავთ და ჩვენ თავიანთი იზრდება საჭიროა ამას ბოლო მოვლენს, მუშაობა რესპეკტივებში მხატვარ-მუსიკოსების დიდ ყურადღებას აქცევით. უწყვეტი ნივთიერ დახმარებას, უშენებენ ატლივით და სხვა.

ჩვენ იმედ გვაქვს, რომ ჩვენშიაც ამ ფორმებზე დაბერავს ახალი სიო და ხელოვნების ეს ახალი დარბევა სწრაფად წავა წინ წარმატების გზით.

თუ რეალურად ვხედავთ ჩვენ ინტელიგენტი იყო, ან მოხელე, ან რევილუციონერი, დღეს მას ეძლევა და უნდა მიეცეს საშუალება შეიტანოს თავისი წვლილი ყოველ დარბე, განათლების ყოველ ფორმებზე ერთი ნიჭი და პოტენციალური შესაძლებლობანი.

ლოე შეგვლიათ.

ერთად-ერთი გზა მშვიდობიანობისათვის

ათი წელი შესრულდა მსოფლიო ომის დასრულები შემდეგ, ამ ომის მსუვერები ყოველ გზაჯვარედინზე ამტკიცებდნენ, რომ მსოფლიო ომი სწრაფივად წერილ და დაჩაგულ ერთა გასანთავისუფლებლად და ის იქნებოდა უკანასკნელი, რომლის დამთავრების შემდეგ ეკონომიკათა თავისუფლად ამისონებებოდა.

იმპერიალისტების ეს თვალთმაქციური სიტყვები მე-2 ინტერნაციონალის მსუვერებმა ხალხს უმშაობიტებათ მიიღეს. მათ მაშინვე დაივიწყეს მუშათა კლასის სამსახურის მოვალეობა, გვერდში ამოუდგნენ იმპერიალისტურ მთავრობებს, სამიონიტრის სავარდემოში წამოუსდგნენ და მით ომის წარმოების პასუხისმგებლობა გაიზიარეს. საკუთარი ქვეყნების პარლამენტებში კი მოვალეობას სამხედრო კრტიციტებს უმტკიცებდნ და პრაღეტიკურად მოუწოდებდნ იმპერიალისტური ჯარების რიგებში ჩამდგარიყვნენ.

მე-2 ინტერნაციონალის მუშათა კლასზე მაშინდელი დიდი გავლენის გამო, სოციალ-დემოკრატიის ლიდერების ამ მოლატარებას უქმად არ ჩაუვლია. მსოფლიო ომის დროს ინტერნაციონალური მოძრაობა ითითქმის ყოველ ქვეყნებში ჩაკედა და ნაციონალისტურმა შოინებმა მარცხად მოიკეთა ფეხი მშრომელთა ფართ ფენებში.

ამ მოლატარებისა და მუშათა კლასის დამლუპელი მოქმედების წინააღმდეგ მდგრადი გაილაშქრა სოციალისტების მხოლოდ ერთმა ჯგუფმა ამა. ლენინმა და ქარლ ლენინცხტის მეთაურობით, რომლებმაც 1915 წელს შეიკრიბნენ შევიკრიბის ერთ-ერთი ბატარა ქალაქში და მუშათა კლასს მოუწოდეს იმპერიალისტური ომი გადაეცხათ სამოქალაქო ომით.

ამ მოუწოდების მუშები გამოეხმებოდნ. მან მალე გამოილი შესთავაზა ნაყოფი, რის შედეგად ჩვენ მივიღეთ. თვითმპყრობლობის დამხობა სამ უღლებს საბელშიყვებში, როგორც არაბ რუსეთი, გერმანია და ავსტრიუნგეთი. ამან გადასწყვიტა მსოფლიო ომის შემდგომი წარმოების ბედი და ის დასრულდა ხეთი წესის უშავლობით ზოცა-ვლტის შედეგ გერმანია-ავსტრიის სასტიკი დამარცხებით.

განარჯევებულმა ანტანტის სახელმწიფოებმა ეკონომიკას თავს მოახვიეს ვერსალის უთანასწორო ზავი, რომაც დამარჯებულნი სახელმწიფოების ტერიტორიალური მისიანობა დაექვეყნეს და ამით ნიდავდ მოეშადა შემდგომი ომის აყვლებლობა.

ვერსალის ზავით დაწესებულმა საზღვრებმა იმოდინე წინააღმდეგობანი შექმნა სახელმწიფო ურთიერთ დამოკიდებულბანში, რომ ყოველად შეუძლებელი ხდება მათ შორის სადაო საკითხების ცონტად თუ ბეგვად ხანგრძლივად მოწესრიგება და შეხედავად იმისა, რომ არსებობს ერთა ლგა, რომელიც მისი მსუვერების სტიკეთი, მოწოდებულთა მშვიდობიანად და მოლაპარაკების გზით მოავგოს სახელმწიფოთა შორის ყოველგვარი სადაო საკითხები.

ათი წლის არსებობის მანძილზე ერთს ლიგის წინაშე არა ერთი სადაო საკითხი წამოიჭრა გადასაჭრელად, მაგრამ მან ვერც ერთი საკითხი უშუალოდ და საბოლოოდ ვერ მოავგვრა და თუ ამკარა კონფლიქტამდ სხედლოწითეთა შორის ჯერ კიდევ საქმე არ მიხულდა, ის მხოლოდ იმით, რომ სადაო საკითხები სწყულებოდა ერთა ლიგის კულსებში დიდი სახელმწიფოების უშუალო კარხანით.

ერთა ლიგის უტლაჯობა ერთხელ კიდევ აშკარად დადასტურდა უკანასკნელ სესიანზე, როდესაც ირჩიოდა საკითხი პოლონეთ-ლიტვის კონფლიქტის მხარეზე. ერთა ლიგამ საკითხი მოვარების არსებითი მხარის გვერდს აუჭრა და დაქმავიფლდა მხოლოდ იმით, რომ პოლონეთმა და ლიტვამ უშუალო მშობაპარებათ უნდა გადასწყვიტონ სადაო საკითხები. ამრიგად კონფლიქტი ისევ კონფლიქტად დარჩა და მოსალოდნელია მისი ისევ გაართულება, და თუ დიდობის პოლონეთმა ვერ შესძლო თავისი ზიანების განხორცილება, ეს საკითხი მიეწერება სამკითხა კავშირის ენციკიულ ჩარევას ამ საკითხში, რითაც თავიდან იქნა აცილებული მოსალოდნელი ომის დაწყება.

რომ სამკითხა კავშირმა პოლონეთ-ლიტვის კონფლიქტის დროებითი მოვარებაში დიდი როლი ითამაშა და ეკონომიკათა თავიდან ააცოლა უღებურება, ამას ევა უარყოფს საღრანგეთის საგ. საქვეთა მინისტრის ბრიანი: რომელმაც გახტე „მატინი“ თანამშრომელს განუცხადა: „პოლონეთ-ლიტვას შორის ყოველ წელს იყო შესაძლებელი, ისეთი კონფლიქტის წამოჭრა, როდესაც ზარბაზნები თვითონვე დაიწყებდნ სრლლას. ამისთავლეთ ევროპის სახელმწიფოები არაა ცნობილი ახლო მდებარე უზღვერეობების მიერ, მდგომარეობა იყო ისეთი, როგორც ბალკანეთში“.

შემდეგ მან დაუმატა: „საუბარმა, რომელიც მე და ზემ ბეკერ კოლეგებს ქონდათ ლიტვინოვანი, დიდათ შეუწყო ხელი კონფლიქტის მოვარებას“-ო.

ამრიგად, თვით ბრიანცი ვერ უარყოფს საბჭოთა კავშირის განსაკუთრებულ როლს ამ კონკრეტულ მოვლედებში. მაშ, სადაა ერთა ლიგის ავტორიტეტი?

მაგრამ დავაძვინებთ თავი ერთა ლიგის ელიტარობა და გადავიდეთ იმაზე, თუ როგორია დღეს კაპიტალიზატური სახელმწიფოების დიქტატორი დამპყიდებლებმა ურთიერთ შრომის და როგორის გადუქანების ემხადე ბიან ეს სახელმწიფოები მომავალი იმისათვის?

როგორც ვიცი, ვერსილის ზაგმა მხოლოდ დამარტყბებელი სახელმწიფოები განაიხარა და მათ არ აქვთ უფლება მრავალრიცხოვანი შეიარაღებული ძალების თაღლითი გამარჯვებული სახელმწიფოებისათვის კი შეიარაღების შეზღუდვისათვის არავითარი ნორმები არ არსებობს და ისინი გულმოდგინეთ ეწყვიან სამხედრო სიძლიერის შექმნას.

მსოფლიო იმის შემდეგ წარმოადგენდალ ვაიზარულა საპარო სახელმწიფო დოქტორი. ასეთივე მდგომარეობა ნახვითა შეიარაღებულად: ინგლისი და ამერიკა, ეს ორი უძლიერესი სახელმწიფო პოლიტიკურად და ეკონომიკურად, ერთმანეთს ეჯიბრებან და დიდწილად დასაჯიბრების ვაგებაში და მასზე დიდძალ თანხებს ხარჯავენ. მრავალდება აგრეთვე ხმელეთის ჯარების რიცხვიც. ამ ზღმეტი არ იქნება მოყვანობი ზოგიერთი დიდი სახელმწიფოების შეიარაღებულ ძალთა რაოდენობა და ბიუჯეტის ის ნაწილი, რომელიც იხარჯება შეიარაღებისა და სამხედრო ძალების შენახვაზე.

1927 წელში საფრანგეთს ყველა ოთხეულზე 729 ათასი კაცი, ინგლისს 372 ათასი, იტალიას 527 ათასი, ჩრდილო-ამერიკის შეერთებულ შტატებს 429 ათასი, იაპონიას 205 ათასი.

საფრანგეთი ხარჯავს სამხედრო საქმეზე ყოველ წელიწად 600 მილიონ მანკის, ინგლისი 1,155 მილიონს, იტალია 406, შეერთებული შტატები 1,369, იაპონია — 485. ეს ხარჯები უდიდეს სახელმწიფო ბიუჯეტის ოთხ-ოქმის ერთ-მესამედს ყველა ქვეყნებისათვის.

ისეთი სახელმწიფო კი, როგორც პოლონეთია, სედაც ეკონომიკურ კრიზისს უმდლდეს წყურბლს აწუწებს და ამ კრიზისიდან თავის დასაღწევად პოლონეთმა თავისი დამოუკიდებლობა ამერიკულ ბანკირებს მიყიდა, სამხედრო საქმეზე იხარჯება სახელმწიფო ბიუჯეტის ოთხშემის ნახევარი.

კაპიტალისტური ქვეყნების მსეულებრებად ხშირად ეტყვიან, რომ მსოფლიო მშვიდობიანობას საფრთხე მხოლოდ საბჭოთა კავშირიდან მოვლის. „წითელი იმპერიალიზმი“, ამ ის ერთად ერთი საფრთხიანობელი იმპერიალისტებისათვის, რომლის საბაბით ისინი ვითომდა იძულებულნი არიან აყლიან მრავალრიცხოვანი შეიარაღებული ძალები, თუ არა საბჭოთა კავშირი, კაპიტალისტების სიტყვით, მგელი და თხა ერთად იძიებენ და ქვეყნად მუდმივი მშვიდობიანობა დასაყარებლად. მაგრამ ამ ლათინებთ ღონს ვასვლა თუ კიდევ შეიძლება და წინედ, ამჟამად მად დაკარგა ყოველგვარი ლიბერულება და შინშენლობა.

განიარობის მოსამზადებელ კომისიამ საბჭოთა დელეგაციის მონაწილეობამ და გამოქვეყნებულმა დელარაკიამ იმპერიალისტების თვალთმაქცობას ნიბიბი ჩამოხადა და ისინი ამჟორი დილემის წინ დადებან: ან განიარაღება, ან მშრომელი მესების წინაშე აშკარა იმის მოკეტულებად გამოხვლა.

იმპერიალისტებმა მიმართეს ნაცად ხერხს და საბჭოთა დელეგაციის დელარაკიის წინააღმდეგ გამოიყვანეს საფრანგეთის „სოციალისტი“ პოლ-ბონკურე. რათა მოეზავა კლასისათვის თვალმით აფიქთა და საბჭოთა კავშირის მშვიდობიანობის მოყვარეობა ამ უქანსკნელთ თვალში გაეხათილენით, მაგრამ პოლ-ბონკურმა ვერ შესძლო მასზე დაკისრებულ მისიის შესრულება და მოსამზადებელი კომისიის წევრებმა მხოლოდ იმას მიიღვეს, რომ დელარაკიის განხილვა გადასდეს შემდეგი სესისისათვის.

იმპერიალისტურ მთავრობებს სოციალ-დემოკრატია

ის ლიდერები ყოველმხრივ ხელს უწყობენ იმის დამტკიცებაში, რომ საბჭოთა კავშირი მსოფლიოს მშრომელ მსახებს მოაჩვენოს როგორც მშვიდობიანობის მოწინააღმდეგე მხარე, მაგრამ ხანდინან თითი „სოციალისტების“ ზოგიერთი ლიდერებმ თავისდა უნებურად, ის თქმა უნდა, რაც ხდება მასების შეჯიჯვლებით, იძულებულია სიპართლე აღიაროს. ამის ერთ-ერთი მიზეზს წარმოადგენს საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის ყრილობაზე გამოხსული სოციალისტების ერთ-ერთი ლიდერი—ლაოაგე რომელმაც აღიარა, რომ ამჟამად იმის სიმართლება უფრო დიდია, ვინც 1914 წელს იყო. მან განაცხადა შემდეგი: „ათი წლის თავის შემდეგ საფრანგეთის საოკუპაციო ჯარების ყოფნა რეინის ოლქში არის დაკონენა. ევროპაში მშვიდობიანობა უზრუნველყოფილი იქნება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საფრანგეთი, ინგლისში და გერმანიაში გაიპარაჯვენ სოციალისტები. ფაშისტური დიქტატურის არსებობა ცალკე ქვეყნებში აძლიერებს იმის საფრთხეს, მაშინ, როდესაც ბოლშევიზმი მშვიდობიანობას არ ემუქრება, ვინაიდან რუსეთის ხალხს სურს მშვიდობიანობა“.

ათი წლის ზავის შემდეგ საფრანგეთის საოკუპაციო ჯარების ყოფნა რეინის ოლქში რომ დაცხიება, ეს სრული კემპარბიტება, მაკამა და გააკეთეს ლონგე პარტიის მსეულებრება მემარცხენე ბლოკის გამარჯვების დროს, როდესაც მათ საფრანგეთს გველენის მხონდენა შეეძლოთ ერთის მთავრობაზე, რეინის ოლქიდან საფრანგეთის ჯარების გამოყვანისათვის? სრულიად არაფერი, მაშინ მათ ამის შესახებ ხმაც არ აოუღებია.

ასევე უსაფუძვლოა მისი სიტყვის ის ნაწილი, სადაც მშვიდობიანობის საკითხს უკავშირებს ზემოხსენებულ ქვეყნებში სოციალისტების გამარჯვებას. მაკიდნაღდ-რეინდელის და შეიდეგან-ნოსკეს ტიტის სოციალისტების მთავრობაში ყოფნა სრულყოფილია ვერ უზრუნველყოფს მშვიდობიანობის საქმეს, ვინაიდან მათი პოლიტიკა კონკრეტული ერთი დამონების საკითხში არაერთი არ განიჭრება ბურჟუაზიული პარტიების პოლიტიკისაგან. ლონგეს უნდა ასახულებს, რომ მაკიდნაღდის მისი მინისტრობის დროს არა ნაკლებ იღწეოდა კოლონიალური ერთა დახაგვრისათვის, ვინცმ დღეს იღწვის ჩემპერლესში. ასეთივე ვას დაადგება „სოციალისტი“ ორინდელს, თუ მას წილად ხვდა მინისტრობა მომავალ მთავრობაში. რაც შეეხება გერმანულ მენშევიკებს, მათი ქვეყნა მოკლებულია იღეს კოლონიებს და ისინი იმის ცდაში არიან, რომ როგორცმ დიბარუნენ ჩამართმეული კოლონიები.

ლონგეს სიტყვიდან სრულ სიმართლეს შეიცავს მხოლოდ ის ადგილი, სადაც ნათქვამია, რომ ბოლშევიზმი მშვიდობიანობას არ ემუქრება. ეს აღსარება იმით მიგრ, ვინც ყოველ გზაჯარაიდენზე დარბობს საბჭოთა კავშირის აფრისობაზე გაიხანხლა, მათთვის საბჭოთა კავშირის სიმპტები იმდენად ვაზრდოდა საფრანგეთის მშრომელ მასებს, რომ „სოციალისტები“ უკვე ევიარ ბეადენე მკეულებური ტონით ლაპარაკს და მუშათა კლასში ნდობად დაეაზვიეს შიშით, სიმართლეს აღიარებენ.

ამრიგად, მსოფლიო იმის დასრულებების ათი წლის შემდეგ, კაპიტალისტურ ქვეყნებს შორის ურთიერთ-დამოკიდებულება ისევე და კიდევ უფრო მეტად არის გამწვავებული, როგორც მსოფლიო იმის დაწყების წინ. აჟი, ამ წინააღმდეგობის განაპირა ბურჟუაზია ფიქრობა იმის საშუალებით, მაკამა ამისათვის მოწინააღმდეგე მხარეები ვერ კიდევ სასებთი არ არიან მომზადებულნი, მათ სიტყვად გამოყვანეს ერთა ლოგა და მათი ლიდერ მშრომელ ხალხს თვალები აუხვიონ და დაფარან თავიანთი იმპერიალისტური ზრახვებით.

მსოფლიო მენშევიზმი მშვიდობიანობის უზრუნველყოფას უკავშირებს საკუთარ ქვეყნებში სოციალისტების გამარჯვებას და ერთა ლიგის დიმოკრატია.

ციას, როდესაც ამ ორგანოში ყველა ქვეყნის მენშევიკები მოიყრიდა თავს, მათი აზრით, მშენებლობაში უზარუნველყოფილი იქნება. ეს ისეთივე უტოპიაა, როგორც სენ-სიმონისა და ფურერის რეკეტები იყო სოციალიზმის განხორციელებისათვის.

კომუნისტური ინტერნაციონალი და მასში გაერთიანებული პარტიები კი, რომელმაც მსოფლიოს ერთ მეექვსედი ჩაწილზე დაამყარეს საბჭოთა ხელისუფლება და რეალურად შეუდგა სოციალიზმის განხორციელებას.

წინედ და უკვლევად

რუსეთის რევოლუციონერ მოძრაობაში, რომლის ხელმძღვანელი და ანგარიში იყო ქალაქის რევოლუციონერი პროლეტარიატი, ძლიერობაც იღება მომავალუბრისათვის, ისეც დაინტერესებული იყო მისი გამარჯვებით. გლეხობა აქტიურად გამოვიდა რუსეთის სამივე რევოლუციონერ კლასში, იგი მუდმივად მონაწილე გახდა რევოლუციონერი მოძრაობის და თვალსაჩინოება და გამაძვირებელი როლი ითამაშა რევოლუციის გამარჯვებაში. გლეხობის აქტიური დახმარების გარეშე, მუშათა კლასს დამოუკიდებლად და განმარტოვებულს, გაუჩნდებოდა ოქტომბრის რევოლუციის მოხდენა, თუბერელის რევოლუციის დღეობისგან ბურჟუაზიისა და ოპორტუნისტების კერძო სიკეთესი — უფროსი — მილითკაცების გაერთიანებული ფრანტის გარეშე, ძალიან უფლებების დაპყრობა და შემდეგ მისი შენარჩუნება. მაგრამ, იდეურად და ორგანიზაციულად შეეკავშირებოდა მუშებისა და გლეხებისათვის შესაძლებელი შეიქმნა ამ ძელი ოპორტუნის ამოკენების გადაწყვეტა, 3 წლის განმავლობაში განუწყვეტელი სამოქალაქო ომებისა და ინტერვიციების გადატანა, რთული სამხედრო და ეკონომიური კრიზისების დამლევად.

მუშებს და გლეხების კავშირი, რომელიც შეიქმნა რევოლუციონერ მოძრაობის პროცესში, თავდათავობით მტკიცდებოდა და ფრაქციონალიზმს ათუღივლი წლების განმავლობაში, დღესაც ისევე მტკიცეა და მთლიანად ისინი დღესაც ისევე შეთანხმებული მუშაობენ სოციალიზმის ასანუგებლად, როგორც წინედ იბრძოდნენ რევოლუციის გამარჯვებისათვის და ეს მთლიანობა საკმაოდ თანადობაა, რომ აქაც უზარუნველყოფილია მათი გამარჯვება, სოციალიზმის განხორციელება.

საქართველოს გლეხობის, საქართველოს მუშათა კლასთან ერთად, საბაბოთ ადგილი უკავია რუსეთის რევოლუციონერ მოძრაობაში, მას უსაფრთხოდ აქვს შეტანილი თავისი წყვილი რუსეთის რევოლუციის გამარჯვებაში.

რუსეთის გლეხობის ასეთ აქტიურ — პოლიტიკურ როლში გამოსვლა ქალაქის რევოლუციონერ პროლეტარიატთან ერთად, სოციალდემოკრატიის ქვეშ, პირველი მხარეა იყო, ახალი მოღვაწე დღისა წინა რევოლუციონერობისათვის. ეგრეთვე ყველა რევოლუციონერობის გლეხობა ყოველთვის მტრულად პოზიციებზე დგას ზოგიერთ გამაძვირებელ მომენტებში დიდ პოლიტიკურ კონსერვატორებსა იქნება. ხანდახან რევოლუციის მოწინააღმდეგე ლაგერშიც მტკიცეა და კონტრ-რევოლუციის ობიექტი ხდებოდა, მიუხედავად იმისა, რომ, თავისი მდგომარეობით, იგი მუშათა კლასზე არა ნაკლებ უნდა იყოს დანებრესებული საზოგადოების დასარღვებული და საუკეთესო ეკონომიური ურთიერთობის ფორმის შექმნით, სოციალიზმის გამარჯვებით.

რუსეთის გლეხობა, რევოლუციისთან და სოციალიზმთან დამოკიდებულების საკითხში, თავიდანვე ასცდა ეჭრობის გლეხობის შემქმნარ და მძივრე პოზიციის და ქალაქის რევოლუციონერ პროლეტარიატთან ერთად დადგა სოციალდემოკრატიის დროშის ქვეშ.

რუსეთის გლეხობის ასეთი რევოლუციონერობა და სოციალდემოკრატიის შეგნება, რა თქმა უნდა, არ მიეწერება მის რაიმე განსაკუთრებულ ბიოლოგიურ ან რასულ თვისებას.

მშენებლობის უზარუნველყოფას უკავშირებს კამორსკის მოსპობას და მხოლოდ სოციალისტურ რევოლუციას, როდესაც საბოლოოდ მოისპობა იმპერიალიზმის უყველვარი ჩანასახები.

ეს უკანასკნელი გზა არის ერთადერთი და სწორი, რომლის განხორციელებისათვის უნდა იბრძოდნენ როგორც მსოფლიო მუშათა კლასმა, ისე ყველა დანარჩენულმა ერებმა.

b. კლიაძე.

სებებს და ტემპერამენტს. ეს გამოიწვია იმ სოციალ-ეკონომიკურ პირობებმა, რომლებშიც იქმნებოდა და მუშავდებოდა რუსეთის რევოლუციონერი აზროვნება და მიზანითულება; ერთგვარი შეგავლენა მოახდინა აგრეთვე საერთაშორისო სოციალისტური მოძრაობის გამოქვეყნებამაც.

როგორც ვიცი, რუსეთის თვითმპყრობელობამ, გლეხობის კოლქიურ და სოციალისტური მოძრაობის მოსასპობად შეიძინა და მე-50 წლებში გამოაქვეყნა ე. წ. „დიდი რეფორმა“. მაგრამ ამ „რეფორმამ“ სრულიად არ გააძლიერა ზოგიერთების იმედები და თითქმის ხელუხლებელი დასტოვა ბატონყმრე ურთიერთობის ნიადაგზე წარმოებულ ინსტიტუტებს. მან არა თუ არ გააუმჯობესა გლეხობის მდგომარეობა ეკონომიურად, არაავე კიდევ უფრო გაუაზრეს იგი. რეფორმის შემდეგ, გლეხები უფრო მეტად მოექცნენ მებატონეების კავალის ქვეშ, უფრო მეტად შეიქმნენ მისგან დამოკიდებული ეკონომიური.

გლეხობის საკითხი აქ, საქართველოში, სადაც მიწის ფართობის მეფარებები უფრო სიმდიერეა და მუშა ხელი სჭარბობს, სადაც მებატონეების დიდ უმეტესობას 30 დღის ნაკლები მიწა ჰქონია, რაც, რეფორმის მიხედვით, უფლებას ანიჭებდა მათ, რომ არ მიეცათ გლეხებისათვის მიწა სანაფთოლო, სადაც ხანაში სრულიად არ დებებოდა გლეხობას მიწების გამოსყიდვამ. ცხადია, უფრო შეეკავდნენ იღვა. თუ წინედ მებატონეს სანარგებლო გლეხები იხილდნენ მისადილი ერთ მეთაულს, „დიდი რეფორმა“ შემდეგ იძულებული იყვნენ გადაეხადათ ღალა მოსავლის ნახევარი, დამორჩილებულ მებატონეს ყოველგვარ პირობებს.

გლეხების ასეთ პირობებში ჩაყენება, ასეთი გაჭირვებული მდგომარეობა იყო მიზეზი იმ აჯანყებისა, რომელიც ქმნიდა ადგილი საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში მე 19 საუკუნის პირველ ნახევარში, რაც უმთხველად რეაქციონერ თავად — აზნაურობის რუსეთის საწინააღმდეგე ერთგულ მოძრაობათა უნდა გავსაძლიერებ.

მე-60 წლების ეს სრულიად უმნიშვნელო „რეფორმა“ ძალიან ღირებულად მოიქცნებდა ფეოდალებს და 80 და 90 წლებში ის კიდევ უფრო შეკვეცს. რააც ვინიციურად გააძლიერებს საკითხის წინაშე დაიყენა გლეხობა.

თუ რამდენად დიდი იყო გლეხების გაჭირვება და გაუარესება მათი მდგომარეობა ბატონყმობის გაუქმების შემდეგ, ამას არ მალავს თვითმპყრობლობის ასეთი სანდო მოხელე, როგორც იყო კავკასიის მეფის აცვალის გრაფი გორნოვ და შვიკი და თავის უტყვევრობილეს მოხსენებელს 1907 წ. პირადობის ამბობს: „გლეხობის დიდი უმეტესობის მდგომარეობა ბატონყმობის გაუქმების შემდეგ ძალიან გაუარესდა“.

ასეთი პირობებში მოქცეულ და ფეოდალებისა და თვითმპყრობლობის წინააღმდეგ განწყობილ და მებრძოლ გლეხობის ორგანიზატორად და ხელმძღვანელად რუსეთში გამოვიდა მუშათა კლასი, მისი სოციალისტური — პოლიტიკური ორგანიზაცია და თვითონა. რუსეთის ნაკონსერვატორმა ბურჟუაზიამ, როგორც ამას ჰქონდა ადგილი ეგრეთვე სახელმწიფოებში, ვერ გამოვიდა მოძრაობის ხელმძღვანელად. მან ძალიან დაიჯანა რევოლუციონერი და ეკონომიურად პროგრესული ფაქტორები.

რის როლში გამოხატა. პირველი, რუსეთის ნაციონალურმა ბურჟუაზიამ პოლიტიკური კავშირი შვეიცარიაში ფეოდალურ ბოიარ და აღმოსავლეთ გლეხებთან ბრძოლაში დახმარებას გაწევა. იმის კონკრეტული, რომ ასევე დახმარებულნი იყვნენ უცხოეთის კაპიტალის რუსეთიდან განადგენაში, რომელიც იპყრობდა რუსეთის ბაზარს და ეკონომიკურად კოლონიის პირობებში აყენებდა რუსეთის იმპერიას.

ნაციონალური ბურჟუაზია კრესტინისგანდასვლამდე თავის პირობას ფეოდალების წინაშე. 1905 წ. რევოლუციის დროს, როდესაც გლეხებმა პირველმა ივანე თავისუფლება, რუსეთის ლებერალური ბურჟუაზიამ აწკარად გამოვიდა თვითმპყრობლობის დასაცავად; მთლიანად, რომელმაც ვითომ იწმინდა თებერვლის რევოლუციის გამარჯვება, რაქციის ურთიფულის მისამსახურე იყო რევოლუციამდე და წითელ ჩვირს უწოდებდა საჯაროდ რევოლუციისათვის დროსაც. ბურჟუაზია ყოველთვის ფეოდალებთან ერთად იყო სასწრაფო სათაობრივი.

პროლეტარიატის იდეური და ორგანიზაციული ხელმძღვანელობის ქვეშ დაყენებული რუსეთის გლეხობა მოინება და პოლიტიკურად, მისთვის გარკვეული შეიქმნა, რომ მიზილდა მუშათა კლასს დასახლებულ დაიხრეწილყო მისი სოციალური ინტერესების დამცემი როლში, რადგან იგია მომავალი საზოგადოების ხელმძღვანელი და მშრომელი ხალხის სრული ემონისიაციის განხორციელებელი, და დაგვა სოციალისტური დროშის ქვეშ იგი ამ დროშით მივიდა, მუშათა კლასთან ერთად თებერვლის რევოლუციისათვის, რომელსაც უნდა გადაეყვინა რევოლუციის მამოძაბეველი ყველა საკითხები, რომელთა შორის ერთი უმთავრესი იყო აგრარული საკითხი.

თებერვლის რევოლუციამ, რომელსაც დამატარონა კერძესი — მთლიანად — გულყვის კოალიციამ, იერ გადაწყვიტა აგრარული საკითხი და მისი გადაწყვეტაც დაუტყდა მათ დაფუძნებულ კრებს. მთლიანად — გულყვისთვისაგან ასეთი რამ, არ იყო გასაკვირი, რადგან მათი აბოკაა მთავრობაში სწორედ ეს იყო: რევოლუციის წინაშე წამყვანებული საკითხების გადაწყვეტის შეჩერება, ამით იუშვებდა და გლეხების რევოლუციონერული ატეკინების გაზიარება, რაქციონური ძალების ორგანიზაციულად დარაზნება, ანატივის გამოწევა და ძალაუფლების საყვებით დაპყობა, ხოლო ოპორტუნისტების ემონილით ბურჟუაზიასთან კონფლიქტის შექმნა და ემონილიზაციის მთლიანად ყოველგვარ კანონს.

გლეხობამ, როდესაც დარწმუნდა, რომ დროებითი მთავრობა არ ფიქრობდა აგრარული საკითხის გადაწყვეტას, თვითონ შეუდგა მის ამარყოფილად განხორციელებას, მიუწიეს კონფისკაციას და დატაცებას.

ასეთ ანატიკულ პირობებში მოუწყო აგრარული საკითხის გადაწყვეტას ოქტომბრის რევოლუციამ, რომელსაც პროლეტარულ დედაინა რევოლუციონერული გლეხობის დიდი ხნის სურვილი — მიწების მშობილ ხალხზე უფასოდ გადაცემა და შეუდგა ამის პრაქტიკულად განხორციელებას.

ნეღლებურს დამთავრდა ამ-კავ. ნეღლებურს გეზო თათბირი და იფოვლის ბასაჭირი

27 ეკემბერის დამთავრდა ამ-კავ. ნეღლებურს გეზო თათბირი. როგორც ამერიკისკაცის მოთხოვნა. ისე საქართველო ჯერჯერობით სასიფლი მუერნობის ქვეყანაა. პართალია, უკანასკნელი წლები მრეწველობის განვითარების ჩქარ ტემპს ვეჩვენებს, მაგრამ ჯერჯერობით შორას ვართ იმ მომენტთან, როდესაც საერთაშორელო ეკონომიკის მთავრობა. ამიტომ უპირველეს საჭიროებოა ამოკანას შეადგენს სასიფლი მეურნეობის წინსვლა, შირა მთლილ დონეზე აყვანა, ისე რომ, ეს უმნიშვნელოდენსა დაიჩი საბაზო მეურნეობის წარმოადგენს ძირითადი წყაროს ქვეყნის როგორც საშობიარებლო ბაზისათვის, ისე საფუძველს ინდუსტრიალიზაციისათვის.

ვერც ამერიკა — კავკასიის და საქართველოს გლეხობა ასედა რუსეთის მავალიის. ეს საკითხი აქცევა დადამუშავებული იყო ორი წლის განმავლობაში. ამ-კავკასიის სემიში, რომელიც ძალიან წაყავდა თავის, მშენებდენლობით რუსეთის დროებით მთავრობას, არ განსწავლავდნენ მისგან პოლიტიკათა და ამ-კავ. მასშტაბით განვარძობდა რუს. დ. მთავრობის პოლიტიკას.

ორი წლის შემდეგ, დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობამ, როგორც იქნა მთავრობა ამ პრობლემის გადაწყვეტა და აგრარული რეფორმის კანონ — პროექტის შემუშავება, რაც პოლიტიკურ კომპილაციის უფრო წარმოადგენდა ვინემ რევოლუციონერ აგრარულ რეფორმას.

რას ამბობდა კანონ — პროექტი, როგორი რეფორმა იყო ნავლუონსხები მით?

სოც.-დემ. პარტია, წინდა რევოლუციამდე, როგორც ვიცით, აგრარული საკითხის შესახებ აყენებდა მუნიციპალიზაციის თორიას. ცხება იმის: რამდენად მისაღები იყო გლეხობისათვის ამ თორიით საკითხის გადაწყვეტა. მაგრამ მთავარი ისაა, რომ ამ კანონ-პროექტში, ამ კომპილაციურ აგრარულ რეფორმის, სოც.-დემ. დააქონებდა მუნიციპალიზაციის ყველა პრინციპები და შეუდგა მიწების საკუთრებად გადაცემას და ფასად გაყვანას.

მგელი თორიობად ასეთ უკანდახევის სოც.-დემ. საინისტრუის მიერ წარმოდგენილ „განმარტებით ბაიარში“ იხლევა ისეთ მოტივირებას, რომ, თითქმის, ეს უნდა დახევა გამოწევის განსაუფრებულ ფინანსიურ და პოლიტიკურ მისასრებებს. იარ რას ეკითხულობენ ამ ბაიარში:

1) „საქართველო ჯერ კიდევ არ არის უზრუნველყოფილი რეაქციის შემოტევისაგან. გლეხობის რევოლუციონერობას იწვევდა მიწის საკითხი. ამიტომ ანგარიშ გადასწევი, თუ როგორი ფორმით ვაფიქს მას მიწა, რათა პოლიტიკური დამცემი იქნეს ხელისუფლებას“ და იქვე უნდახევის: „რთა გლეხები მიწას მიიღებენ საკუთრებად მაშინ მხოლოდ და ხელთ დაიკავებ იმ ხელისუფლებას, ენიც ემთხილვა გადასცაო“; 2) „საქართველოს ფინანსიური მდგომარეობა კატასტროფულია. ბონების ფსი ყოველდღიურად ეცემა და არც შეიძლება მისი შეჩერება, სანამ არ გვექმნება საკუთარი ვალიობა. როგორც პალიატევა, უნდა შეიქმნა დულის ნიშნების ნომალური ტრალი. ამისათვის კი საქართა იმ ბონების ხაზინაში დაბრუნება, რომელიც ამომწებულა და 75 პრ.ც. გლეხობის ხელშია, ან ბონების დასაბრუნებლად საუკეთესო საშუალება იქნება მიწების ფასად გადაცემა“.

ამ „განმარტებით“ აწკარად სჩანს, რომ „დემოკრატიული“ მთავრობის აგრარული რეფორმა წარმოადგენდა გლეხობაზე საკუთრაციის გასაწე საშუალებას და არა მიწის საკითხის რადიკალურ გადაწყვეტას, რაც საშუალებას ართმედა ღარიმ გლეხკაცებს ამ რეფორმით მიწის მიღებას, რადგან მას არ მოუპოვებდა ამისათვის საჭირო ფასდაკარგული ბონებიც.

კ. შვიფილი.

საქართველოს მუდგბრივი პირობები ხელს უწყობს მრავალფეროვან ტენტურის აყვავებას. აქ პირველ ყოვლისა ხაზი უნდა გაესეს თამბაქოს, აბსოლითინა, ჩის და სხვა მრავალ ტენტიკურ მცენარეებს, შემდეგ მთელ როგ ტროპიკულ და სუბტროპიკულ მცენარეულობას, მებაღეობას, მეღვინეობას. გარკვეული ეს ერთი მთლიან თიავლეს წარმოადგენს, რომელიც მშენებელია სხვადასხვაგვარი და ფერის ყვავილობისაგან. თეთრეთულ მთავან ისაჭირება ინდივიდუალურად მდგომად, თავისებურების მიხედვით მოვლა-მომწეება, რადგან წინადაგის, ჰავის, შრომის სისტემასა და საერთო სამეურნეო დონის მიხედვით ცალ-ცალკე უნდა გადაწყდეს

და გადაიჭრას როგორც მათი ყაირათიანობა; მაშინ სახალხო მეურნეობისათვის, ისე სარგებლიანობა ცალკე კულტურისა და მეურნეობისათვის.
 ამ მიზნით, ანუ უფრო მკაფიოდ რომ ვთქვათ, სასოფლო მეურნეობის საქონლისაზეო საკითხების გადასაჭრელად იყო მოწვეული ზემოთ აღნიშნული თათბირი.

ყოველგვარ მეურნეობისათვის უნივერსალ დაბასია. თებულ მოვლენას შეადგენს მისი ფუნქციური შედეგი, ანუ რაოდენობა იმ ღირებულებათა, რაიმოსაც იძლევა ის განსაზღვრული დროის განმავლობაში (წელიწადში). ამ შრივით თუ მიუღწევთ საკითხს, ზეირი სასოფლო მეურნეობა სახელდახელო მამვენებლების მიხედვით უნუფუგზო სურათს არ იძლევა. პირქით, განვითარების მეტად საიფლო სახეს გვიჩვენებს. ასე მაგალიათ, სასოფლო მეურნეობის 14 უნივერსული დარგის წლიური პროდუქცია განვითარების შემდეგ სურათს იძლევა, ის 1924—25 წელს უდრიადა 66,7 მილიონის, 1925—26 წ. 88,9 მილიონს, ხოლო 1926—27 წ. 102,5 მილიონს. მან. სრულ უქანსკენელ უნივერსიტეტის პროდუქციის 54,5 პროცენტით ზრდას გვიჩვენებს, რაც მეტეს-მეტად დიდი პროცენტია და განვითარების ტემპის სიძლიერის მამვენებელი.

რასაკვირველია, ამით ჩვენ ვერ დამკმაყოფილებდით, ვინაიდან ბოლოს და ბოლოს ასეთი საქმის ზრდა არ წარმოადგენს მეურნეობის ბუნებრივ ტენდენციას, ის ანალოგიურა სამი უქანსკენელი წლისა და რამდენადაც ეს წლები მიუთითებს სახალხო მეურნეობის ალომიონების დასაწყისი წლები, იმდენად მამვენების ტემპი საკვირველმანაკ არ წარმოადგენს. საერთო ექსპანსივობა სასოფლო მეურნეობაში პროდუქციის ზრდით აღინიშნა, რაც, ვიმეორებთ, მომავალი წლებისათვის ვერ იქნება გავსის სწორი მამვენებელი. ჩვენ კიდევ მეტი უნდა ვთქვათ: სასოფლო მეურნეობა, რომლის პროდუქციის ზრდა ნაყოფიანობით, რასაკვირველია, აგრეთვე უტოროული დახმარების გაძლიერებით იხსენდება, მომავალ წლებში თუ საქონი აგროკულტურული და ღინსაბურთო ზომები არ იქნა მიღებული, თუ ირრავცა და მელორრავცა, გზების გაყვანა და ნათესო ვაჭრობებზე არ მოხდა; აუცილებლად უნდა დახვედის სინების მოვლენას, შრომის სისტემაზე ძირითად-ბუნდობათ რეფორმის სითხოვს.

თავბირზე ნათლად ვაყვანა ხაზი სოფლის ვასაკერს. და იმდენად რამდენადაც ჩვენს დამსაშუ სასოფლო მეურნეობა იყო წარმოადგენელი, ამინახული იქნა გზები და საშუალებები მისი თავიდან ასაცილებლად.

თუ სასოფლო მეურნეობის ცალკე დარგებს ანორბეზ გაუქვითებთ დავინახავთ, რომ ყველაზე უკეთეს პირობებში იმყოფება ტუნციური კულტურები, განსაკუთრებით ის, რომელიც საქართველოს, ის საბჭოთა კავშირის მრავალწლოებისათვის ნელდუქულის მარხს წარმოადგენს. ასეთებია თამბაქო და ხაზი. ამით იმის თქმა არ გვირდა, რომ ეს მნიშვნელოვანი დარგები საშობის პირობებში იყოს ჩაყენებული. არა, ჩვენ ხაზს უსვამთ მხოლოდ იმ ვარაუდებს, რომ სხვა კულტურებთან შედარებით, თამბაქო და ხაზი უკეთ პირობებშია. რომ ტუნციურ კულტურათა განვითარება, მისი მოყვანის გადართობა-გაძლიერება ვარაუდულად აუცილებლობას წარმოადგენს, იქვე ვარაუდ, მაგრამ არ უნდა დავიფიქროთ ის უზარალო ქემშირებება, რომ ყველაზე და ყოველგვარ ტუნციური მცენარეობისათვის პირობები არ არსებობს და კიდევ რომ არსებობებს, გლები არ წარმოადგენს ისეთ პროგრესიულ ვლენებებს მეურნეობის საქვლის მხრივ, რომელიც მისთვის უცნობია. ამიტომ უნდა ვთხოვდარი თანაბარი პრინციპით ხელმძღვანელობა და უნივერსული ყურადღების მიქცევა იმ მხრივ, სითაც მეტი ვასაკერია.

ჩვენ ხელთა ვაქვებს ერთი სწორი, რომელზედაც ხელს აწერს ნიკოლოზის თემის წესი: ქვიანის რამდენიმე გლები, ვინაიდან ის ნათლად აღნიშნავს არა მარტო ერთი სოფლის ვასაკერს, არამედ ერთგვარ დამახასიათებელს.

ბელ სურათს იძლევა ჩრდილოეთ გურჯის სასოფლო მეურნეობის მდგომარეობის, საჭიროდ ვსთავიით სასოფლო-საეკონომიკური მოყვანათი ამ წილის სოფლის მეურნეობის დავალიანი: „ხელა გლები ყანის უფრო თავგამოღობებით მეურნეობს, უფრო ადრე სთესავს და მეტ ძალსოფენ ხარჯავს, მისი დამუშავებისათვის, მაგრამ ვადის რაოდენობით უწელი და სარჩა სიმინდის მოყვას ვერ ახერხებს. წელს ერთი მეორეზე ქვიანის სოფლის მეურნეობისთვის ხარჯი არ მოსდისა. მიხეზი ამ მოსავლობის ის არა, რომ წინად ამოღებული წლის კალაპობებით ამოწმალდა და ხელა არავინ თავს არ იწუხებს იმის ამოწმენდაზე და წყალი თავისუფლად თარეზობს ყანებში და ახადლტრებს მათსებს. გლებები ვავლტაკით ნივითიერაი. წლის მუშაობას ვკარგავთ და იმის კი ვერ შევხებით, რომ მეურთებულთ ყველა მყვანზე ოთხი - ხუთი დღე თორილენის შეკეთებზე დავხარჯოთ, ამით მუშაობა ნაყოფიერი ვავხადით და სარჩო მოვიფრთ, აქედან სხან ის, რომ ჩვენ, გლებები ერთმანებს ვერ მივყვებით, ერთი ძალბობით თორილენის ამოღება ვერ ვახერხებთ და ყველა ერთად წლიდან-წლიდით მწიფერი გზებით: არ უნდა იფიქროთ თითქმის არ ვცდლობდით, რომ მთავარების საკვალდებულთ ვავხადა ჩვენებთ ამ თორილენის ამოღება, მაგრამ ხელსუფლებების ადვოლობობებზე წარმომადგენლებმა ყური არ ახიხვეს აქ ჩვენს თხოვნებს. ყოველთვის ასეთი მასუბი მივიღეთ: თუ ორ წელს თვენ, ვაკეთებთ, დარჩენილი ერთ-მეორედ წელი გამოვიყვანათ, მაგრამ ეს არ იქნება, ორი წელი ვაკეთებთ რომ მიხებრებულყოფი, დასაბრუნს ვაკეთებთ ძვილი არ იქნებოდ, აქედან ერთი ვამოსავალია. სახელდობთ, ისა, რომ მთავრობამ ვავცხადლის საკვალდებულთ ქვიანში ყველა მყვანების ოთხი-ხუთი დღე მუშაობა ვახერხებს ვასაშრობათ“.

ეს წილის სოფლოდ ერთი ნაწილია, მაგრამ მეტი-მეტად დამახასიათებელი. გლებობა ხელავს თავისივე თვლით ვასაკერს. იქის თუ რა არის საჭირო, მაგრამ ვაერთიანება და ხელმძღვანელობა აკლი.

სინამდვილე, რომ მოსავლა იყო. სიმინდი უკვე არ ამართლებს დახარჯულ შრომას, მაგრამ ეს კიდევ ახას არ ნიშნავს, რომ მიწები, რომელზეც ამდენად სიმინდი მოყვადათ აღნიშნულ მდგომარეობაში სხვა უფრო მაღალ კულტურისათვის ვამოსაღები იყოს. ამიტომ აღნიშნულ სურათს რომ არ დავცილოთ აქვე უნდა დავუქმებოთ კითხვა ადვოლობობზე ხელისუფლებების: ჩიით იხსენება ასეთი უყურადღებობა? რატომ არის შეუკლებელი, რომ მთავრობამ თავის თავზე აიღოს ხელმძღვანელობა არბების განსახლებლათ? ეს არავითარ სინდესს არ წარმოადგენს, მამწენი, როდესაც თვით მყვანებში დანტრეკესებულია და შრომის არავინ დარდობდა. რასაკვირველია, საჭიროა მნიშვნელოვანი ღირებულება. ამ საქმეზე სახელმწიფოს თანხების ვამოღება არ დასჭირდება. საჭიროა მხოლოდ ხელისუფლების ავტორიტეტი.

სიმინდის მოუსავლიანობის ვამო მთელი რივი თემებისა დამუშავება, მით შორის ხეობით აღნიშნულად, ამიტომ უნდა დროა, მივლბულ იქნას ზომები შიმშილის თვლიდან ასაცილებლად.

ამ-კავ. ვაჭრობის კომისარიატს ვანზრახული აქვს ცულ მოსავლიანი ადვოლობისათვის ჩრდილო კავკასიაში და სიმინდის შემოტანა. მაგრამ შემოტანის შემება უნდა, რისთვისაც თანხებია საჭირო. გლებობა საერთოთა ცულ მოსავლის ვამო უსახსრობით ირ. აქ მალაბოდ (დავებდა მხოლოდ სესხის ვაკცებთ). რაც უფრო ადრე მოგვარდება ეს საკითხი, მით უკეთესია, ვინაიდან სიმინდის ვსის თანდათან მატულობს და დავიწინება პროპორციონალურად ვააიღებს საჭირო თანხების რაოდენობას.

ამ ჩვენ ერთი ვიზობლ მოვიყვანეთ და დამსოფლ-დამსოფლ საერთო კითხვას ვკვრივთ აუბებით აღნიშნულ საკითხის აქტუალობის ვამო, მთავარი კითხვას შემდეგში დაუბრუნდებით.

ი. ნარსია.

ყოფ. ახალგ. მარქსისტთა განყოფილება

ი რ ტ ი ი წ კ ლ ი

ერთი წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც ჩამოყალიბდა საქ. ყოფ. ახ. მარქსისტთა შროის მოძრაობა ცენტრალური ბიუროს.

ცენტრალური ბიუროს მიზანს შეადგენდა სამკედრო-სასოციალური ბრძოლის წარმოება მენშევიკების არალეგალურ მუშაობის წინააღმდეგ საქართველოში, რადგანაც სამკეთილსა წყნარობის წინააღმდეგ ასეთი მუშაობა ხელს უშლიდა იმ ტრანზიტურ აღმშენებლობით მუშაობას, რომელსაც აწარმოებდა და აწარმოებს ეს ხელისუფლება და მით აღწნაულურებელ ზარალს აყენებს თვითონ ქართველ შრომელ ხალხს.

ეს ჩინებულად შეიგნო ს. ს.-დ. პარტიის უფრო აქტიურმა ნაწილმა, რომელმაც დასტავა თავისი ყოფილი პარტია და მიიღო სამკეთილსა წყნარობა. ასე უნდა მოქცეულიყო და ასეც მოქცა ყოფილ ახალგაზრდა მარქსისტების უფრო აქტიური ნაწილი; მან გადაათვალიერა და გადააფასა თავისი წარსული; ასწონ-დასწონდა მდგომარეობა და გულწრფელად დაგვა კომუნისტური პარტიის დროშის ქვეშ და მთელის თავისი ძალ-ღონითა და ახალგაზრდული ენტუზიაზმით იბრძვის კომუნისტური ახალგაზრდობის რიგებში.

მან დაიწა ღღეს საქართველოში მენშევიზმის ბუღალდებს.

მახვტ ერთი პასუხი შეიძლება: კორდინაირამიშვილი იყარბონა იმ რეოლოგიის მოღაღღებებს, რომლებმაც ისინი, თავიანთ ბატონის დროს სდებდნენ (ასეთები ჩვენში კიდევ მოიპოვებინან). ასეთი უფსკრულს იწიენ დაქნება კისერს მოსტებს, ჯერ იმას კინც გაეცნა კორდინაირამიშვილის გზას და შემდეგ კი თვით გზის მარებებლსაც.

ასეთი დამარცხება მენშევიკებმა საქართველოში მრავალჯერ იგეგმეს. მენშევიკთა საქართველოში მოკვდა სამუღამოდ, ისტორიამ დღორბობილად გასწირა და დანაშაო იგი. ეს ცხადად დაინახეს, ეს ნათლად და გარკვეულად შეიგნეს ყოფილმა ახალგაზრდა მარქსისტებმა და სწორედ ამან აძლირა ისინი გასწორებდნენ ამ თავისი მოწინააღმდეგედ გადაჭრული პოლიტიკურ პარტიას და ემხროლა ქვეყნისთვის მისი მენებლობა და ქვეყნის დამღღებობა.

როდესაც მენშევიკურ პარტიას ჩამოშორდა ძველი გვარდია და პირი იბრუნეს კომუნისტურ პარტიისაკენ, საზღვარგარეთ გადახვეწილი ემიგრაციამ მიზართა ახალგაზრდობის შემდეგი სიტყვები: „ძველი მუშები ბრძოლისათვის გამოსადგენი არ არიან, ისინი ბრძოლს ინვალოდებია. ბრძოლისათვის კი ახალი ძალებია საჭირო და ინვალიდების ადგილი ახალგაზრდობამ უნდა დაიკაროს“.

მაგნიამ აქაც მოსტყუდენ „ბრძენი“ ბელადნი. ახალგაზრდობამ უფრო კოიტყულად განსჭვირბა და შეუფასა მათი უსუსურება და „ეკეთილი“ სამსახური ქართველი შრომელი ხალხისადმი.

მათ პროვოკაციულ დიოეტიკებზე ახალგაზრდობამ გარკვეული პასუხი გასცა. როცა ახალგაზრდობამ დაინახა, რომ ემიგრაცია კიდევ მაზღებდა ადვისტუსებზე პროვოკაციას, რომ მას სურდა ერთხელ კიდევ დაეხანა ხელში ქართველი ხალხის უმანკო სისხლი... მერტ ატანა შეუძლებელი შეიქნა... და ყოფ. ახ. მარქსისტები იძულებული შეიქნენ შეაკემოებოლოდენენ ორგანიზაციულად და ბრძოლა გამოეცხადებინათ ემიგრაციის ლიდერების კროვაკატარული მოღაღღებისთვის და მით ქართველი ხალხისთვის თვიანდ აუცილებლიათ ადვისტუსის მსგავსი უბედურება... ცენტრალური ბიუროს ჩამოყალიბებამ, ფართოდ გამოებრარა საქართველოს ყოველი კუბოს ახალგაზრდობა და აქტიურად ჩანა გამოარეგულირ მუშაობის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ამრიგად ყველა მნიშვნელოვან ადგილებზე იქნა ჩატარებულ მოხსენებები და თაობირები, სადაც ეწყობდნენ ადგილობრივ მოძრაობებ ბიუროები, რომლებიც ადგილებზე მუშაობდნენ ცენტრალური ბიუროს ბაზით. ყოფ. ახ. მარქსისტთა შროის მოძრაობა ბიუროების მოღაღღებამ ერთი წლის განმავლობაში შესავალი ნაყოფი გამოიღო. მოავალი ახალგაზრდა გამოვლავა მენშევიკების რიგებიდან და დაყენა სწორი რეოლოგიური გზაზე. როდესაც თბილისის სასწავლებლებში ეატრებოდა მოხსენებებს, ზშირი იყო ისეთი შემთხვევა, რომ მიიღო არალეგალური უჯრეობის სტეიგებდენ მენშევიკურ მუშაობას, გულწრფელად აღიარებდენ დანაშაულის პატივებამ. ასეთ მოვლებზე ჰინდა ადგილი ქუთაისში, გურიაში, ბათუმის ოლქში და სხვა ადგილებშიაც.

ისტორიის მიერ განჭრილი ეგრედღობებელი ახ. მარქსისტთა კომიტეტი, ჩადიდა მწარე საგნებულში; ისედაც ვაკოტრებულ ორგანიზაციას მენშევიკთა მთელი ძალები. ასეთმა მდგომარეობამ მის წინაშე დასვა საკითხი: ქართველ ახალგაზრდობასთან ყოფნა თუ მთავან ჩამოშორება? ბრძოლის ინვალოდებმა უქანასტებდა გზა ირჩიეს და მოტყუდელ ახალგაზრდობასგან მოკეოილი თანხი გასწრეს საზღვარგარეთ.

ერთი ეკითხით ამ „მებრძობებს“: თუ მართლა საჭირო იყო ბრძოლა, თუ ის მათ მიზანშეწონილად მიიანდათ, რატომ დასტყვენ ბრძოლის ევლი? მაგნიამ, რას ეამზობთ? ეს ხალხი არასოდეს არ ყოფილა საქმით დაინტერესებულ, მათ არასოდეს არ ამწყუნებდა რეოლოგიური გამბედაობა, ისინი ყოველთვის იყვნენ აზღობების სიყვარულით გატაცებულნი, ისინი იყვნენ და ღარინ „მოარბიყუებთ“. პოლიტიკურ „კაცუნებაში“ ამის შემდეგ, ჩვენ არ გვიინტერესება ისინი და ზედმეტნა მეფაერთი მეთხივლის უკრალდება მათზე. ჩვენთვის საინტერესო მხოლოდ ის არის, ეინც დაიწა მათ მიერ მოტყუდული და ჩვენამდე გვირგვინ ვის მოსტყუნა.

ასეთმა პირებმა კი ღრბად უნდა ჩადენიქდენ შექწილი მდგომარეობას, მათ ერთხელ და სამუდამოდ უნდა გადადნენ გარკვეული პოლიტიკური მსაბიჯი. მათგან ამას მოითხოვს როგორც სოციალიზმის, ისე თვით ქართველი ხალხების ინტერესები.

„ჩვენი გზის“ პლატფორმაზე მდგომი ყოფ. ახ. მარქსისტების უმეტესი ნაწილი გამოყავილდა არალეგალურ მდგომარეობიდან ცენტრ. ბიუროს მიერ. მათი გულწრფელობაში ხელისუფლება დარწმუნებულია და ბრალდება, რომლებიც მათ მიუძღობდა ხელისუფლების წინაშე მოხსნილია. დღეს, ცენტრ. ბიუროს საქართველოში აღრცეხვებუ ყავს აყენილი 2000 ყოფ. ახ. მარქსისტთა, რომლებიც ჩამშლია ქვეყნის პოლიტიკურ და ეკონომიკურ აღმშენებლობაში და მტკიცედ ატარებენ ცენტრ. ბიუროს მიერ აღებულ ხაზს.

საქმიანობა, რომლებიც ასეც ყოფ. ახ. მარქსისტთა ბიუროები აწარმოებენ დას ეს მენშევიკები, რომლებიც მათ აქეთ — გამოიბატება შემდგომ: 1) მსაბიჯი კამპანიების ჩატარება და ფართო ტრე-მენშევიკური აგიტაცია პრობაგანდა ყველა კრტ თუ ბეგერილ პოლიტიკულ ბურჟუე და აშკარა არალეგალური იდიოლოგიის გავლენის ქვეშ მდგომ ახალგაზრდებს შორის. ასეთი კონტრენტური ახალგაზრდობისა უმთავრესად მომიჯნალო მოსწავლე ახალგაზრდობაში და ცენტრ. ბიუროს ხაზიც, მიმართული იყო სწორედ ასეთ კამპანიების ჩატარებისაკენ. ასეთი მსაბიჯი კრებები სანაგარიშო პერიოდში საქართველოს მასშტაბით ჩატარებულა 200-ზე მეტი; აქედან თბილისში — 25.

2) რადგანაც ცენტრ. ბიუროს საქმიანობა, გამოხატებოდა ყოფ. ახ. მარქსისტების დაახლოებაში ხელისუფლებასთან და მმართველ პარტიასთან, ამისათვის ცენტრამ საჭიროდ დაინახა, რომ მის ირგვლივ შემოკრებულ აზნანებებს მომზადებია, რაც გამოიბატებოდა შე-

მდევნი: ყოფ. ახ. მარქსისტთა აქტივის აქტიურად ჩაბმა საბჭოთა-პარტიულ, კომპარტიულ და სხვა ორგანიზაციების მუშაობაში. ეს მუშაობა ამაყად ცენტრალურ ბიუროს საქმიანობის თავეთ ასოციას შეადგენს. ყოფ. ახ. მარქსისტთა ლტოლუ საბჭოთა სხვადასხვა ორგანიზაციებში და აგრეთვე კომკავშირში და კომპარტიანში მუტად დღობა. მაგალითად, იბილისში 20 პარტი. აღორცხვებზე აყვანილ ამხ-სა ჩამბოლია პოლიტსკოლებში და სხვადასხვა ორგანიზაციებში. რაც შეეხება ცენტრ. ბიუროს თთავარ მუშაობას, იგი მიმდინარეობს შემდეგ ხანებში:

- 1) დამკვერელ და პირდაპირ ბრძოლაში არალეგალურ ორგანიზაციების წინააღმდეგ.—რაც უნდა გამოინატროდეს—არალეგალურ დამოუკლებელ იდეოლოგიას გაღიარების წინააღმდეგ—სისტემატური კამპანიების წარმოებაში.
  - 2) მოსულ მასების შორის ფართო აღმზრდელიობითა მუშაობის წარმოება.
  - 3) „ახალგაზრდა მარქსისტთა“ ინდივიდუალური და-მუშაობის მეთოდის ფართოდ გამოყენება.
  - 4) საუბრაო, საპროპაგანდო და ახალგაზრდა ქალთა შორის მუშაობის გაორგანიზება.
- ასეთია მოკლე ცენტრ. ბიუროს საქმიანობა ერთი წლის განმავლობაში.

გ რ. კ ა მ ე ლ ი ა.

პროფკავშირში შერკვეს დაზგაგებუ

ჯერ კიდევ მაშინ, როცა საბჭოთა ხელისუფლება არსებობდა, სულ რაღაც ორი თუ სამიოდე წლის ისტორია ჰქონდა, ამ ხელისუფლების საერთაშორისო მტრები გაეცნობოდნენ, კოციალიზმის განხრავილებდა მხოლოდ გარე-ნომიურად განვითარებულ ქვეყანაში შეიძლება; ხოლო რაღად საბჭოთა კავშირში შემაგრილ ქვეყნებში ეკონომიურად ყველაზე უფრო ჩამორჩენილია, სოციალისტური აღმშენებლობა შეუძლებელია და კომუნისტური ხელისუფლება უფროად დამაჯერებელია.

ხოლო დღეს, როცა საბჭოთა ხელისუფლებამ ეკონომიური და პოლიტიკური მდებარეობა შესაძინებ დონეზე განვითარება შეძინა, და მოგვაც უღადესი მოწვევები სამუშაოებო ცხოვრების აყვავების დარგში, იმავე მტრებმა პირი იბრუნეს და გაიბიზან კაპიტალიზმის ე. წ. სტაბილიზაციაზე და ანგვარად საბჭოთა ხელისუფლების „აუცილებელ დამარცხებას“ ეხლა ისინი „ასაუფლებენ“ კაპიტალისტური ქვეყნების განვითარების ფაქტებით. ყველა ჯგუფის, იონტრ - რეკოლეიქციონერები უწყობად ამ მიმართულებით აძლიერებენ დღეს პროფკავციას. ასეთ პროკავციას მართლაც შეუძლიან შერკვეს შეიყვანოს ჯერ კიდევ მერვეტიკური იბიპიბით განარბებულ პირები ჩოუნხედავად იმისა, რომ კაპიტალისტური ქვეყნების საცემის ხანას არ უტარყოფენ თეთიონ ამ კაპიტალიზმის საცემეულობაში პირისყოლები.

ასეთ შერკვეს მართლია შეიძლება დღეს გასავალი დატარეს საბჭოთა ხელისუფლების საწინააღმდეგოთ განწყობილ დღევნებებში, მიხედვად იმისა, რომ კაპიტალისტური ქვეყნების „ახასთან სიყვარზე“ და მის უკანასკნელ დღებზე, საქვეყნობი სტრიაში თყვიონ ამ კაპიტალიზმის ცნობილი კვირისყოლები.

რომ ეს ასეა და რომ მსოფლიო კაპიტალისტური სისტემა ნაწილით იბრწყნება ის ცხადია ცქობილი პროფკავსორი ზომბარების შემდეგ სიტყვებიდან: „მართალია, კაპიტალიზმი ჯერ საესობიო დაღუპობია არ არის, მაგრამ ის უკიდ მოუახლოვდა დაჩაჩანადებას და დაქვეითების პერიოდს“-ო. ამასვე ამოწმებს მურყუნხილი მველვეარი პროფესორის ჰაქმ... „კაპიტალისტურ ეგრობას სობორის ხაესი ეკიდება, როგორც ქობლია რომს, მის უკვე ბრწყნის და გადაშენების სენი უღიოს“-ო.

ამგვარად, კაპიტალისტური ქვეყნები კი არ ვითარდებიან, კი არ იბრდებიან ეკონომიურად, როგორც ამას

აგრეკლებენ კაპიტალიზმის მოყვარული რენეგატებო. ამაყედ იბრწყნება და სიკვლეო უხლოვედობი.

სწორად, ამით აისხება ის გარემობა, რომ „ასოწარ-კველიტებში ჩავადილი კაპიტალიზმის პირისყოლები ერთი მხრით საბჭოთა აღიარებენ თავითონ უტუღებენ და შვეში მიუყვებილი ალიარებიან საცქთარ ბელს, მეორე მხრით ეწევიან მიულ რიგ პარტიკუციას და ამით მათი აუცილებელი დაღუპვის დროებამ მაინც გადადებენ. ცდილობენ.

მაგრამ ფაქტების მთელმა რიგმა ცხად გავს, რომ კაპიტალიზმის ეკონომიური და პოლიტიკური სტაბილიზაცია რომლებზეც ასე თავგანდობით მყვირიან ყველა ჯგუფის კონტრაოკლეიკოთხეობები, ყოფილა სტაბილიზაცია—არა კაპიტალისტური ქვეყნების განვითარების და საერთოდ კაპიტალიზმის მთლიანი ფორმის შექმნისა, არამედ სტაბილიზაცია კაპიტალისტური ქვეყნების უთანაბრო და უწყესოვინ განვითარებისა, რამაც მხოლოდ წინააღმდეგობანი და რეკვეის ტესდესციები გასაათათა კაპიტალიზმის არსებაში.

ლოს ეს ყველასათვის აშკარაა, ვის არ შეუძლია დანახობს მაგალითად, ის წინააღმდეგობანი, რომელიც არს-ზობს ეგრობისა და ამერიკის ქვეყნებს შორის, რაც გამოიწვია მშოფლიო კაპიტალიზმის ცენტრის მეთითებულ შტატებში გადასაცვლებად და ინგლისის ეკონომიურმა ჩამოჭეიბებამ? ეს არ შეუძლია აგრეთვე დანახობს ის გარემობა, რომ დღევმუ კაპიტალიზმის მასშროლებელ კოლნაალური ქვეყნების წინააღმდეგობანი მურყუნხილი ქვეყნების მიმართ, რაც გამოიბადა მთელ რიგ შოიარებულ აყვანებში. ეროვნულ იბიპში და კოლნაალური რეგლეიკოებში — არის კაპიტ. ქვეყნებში აუცილებელი დაღუპვის პირობები და არა მათი განვითარების დოკუმენტი?

ყველა ეს წინააღმდეგობანი კაპიტალიზმის ოჯახში დღეს ქმნის არეულ სურათს, ისეთი შინაგანი განხეტოლებითა და კონფლიქტებით აღსავს სურათს, რომელიც უწყობს სულ უფრო და უფრო კარ კონფლიქტებს, უფრო მეტ წინააღმდეგობას — უფრო მეტ წინააღმდეგობას და კონფლიქტებს იმის გამო, რომ კაპიტალისტური ქვეყნების შემოსავლის ოდნე დღეს არ განისაზღვრება მისი მჭერეკლეობის მოგანარბობით, არამედ ამ კოლნაალური ქვეყნების სირღობით, რომლის რვე, მოძობობა დღითიდღე მიუს უთბრის მსოფ. კაპიტალისტური მატრონიბის საფუძვლებს. იმის გამო რომ კაპიტ. წარმოებას აპარატ. დღეს ვერ მოუშობს სრული დატვირებითა და რომ ეკონომიკური მიყრინების წარმოშობით შესაძობლობანი სრლიად არ შოიარბიან — ამ კაპიტალიზმის მიერ გადატარებულ მასის შემსყიდველობითი უნარს და მოთხოვნილებას.

ყოლია ეს განიზობანი და აგრეთვე იდნე მზალით სხვა იწიიონ (კაპიტალისტური სისტემის ისეთ განხრწყნება სობრისა, რომისობოცა სასამოობით ლობარბონ თთ. თთმ ამ კაპიტალიზმის პირალბობით, ის პირალბობით ოთოს პირისობარ უკუარის სისტემალიზაციით“ მიერ ნ-შობ შთიორ რა მასპარაობის სასტაბილბობა, რაც ჩიბს ოთბრის და სტაბილიზაციის და ხან (არ-ზობს) პობიბან ხობოი ოა ხან აი პობიბაციით კოლნაალბობის იწიიიონ. მაგრამ პროკორბარბი არ უწიობს ამითი პობიბაციის ან ოის. მის ოთი სობრი გზა აქის აობიბობი. ის გზა აპიტალიზმთან სასობობი - სასოკო-ზობი ბრძობობის გზა. ჩამოოსავა მშობობობობი მიდგარბი მიყინობან. მშობობობი პობობობობობობი არ გზოი ოთოს პანა-შობი. სინან მთელ ქვეყნებზე საბჭოების დროში არ აფირადღება.

შთია ვგვევა.

შოკალანის აქადის ყოფ. აკად. გაღაჩინებმის აბტივის სამაზრო თთბირი

ამას წინად, 1. ზიტკლებონში შესდგად ყოფ. ახალ. მარქსისტების სამაზრო თთბირი ადგლობილ ახალგუზუნლების აბტივთან ერთად.

თათბირზე გამოცხადდა სხვადასხვა რაიონებიდან— 32 უფ. ახალ მარქსისტო.

დღის წესრიგში იდგა შემდეგი საკითხები:

1. საერთაშორისო მდგომარეობა და ქართველი მენშევიზმი (მოხსენ. ახმ. ბუეჯაშვილი და დედლაძე);
2. რქატარია თუ დემოკრატია (მომხ. ახმ. შოთამბერიძე);
3. მოხსენებები ადგილებიდან განვიღო მუშაობაზე; 4. ცენტრ. ბიუროს მუშაობის ანგარიში (მოხმ. ახმ. კეკელია).

ახმ. ბუეჯაშვილმა ფართო ანალიზი გაუკეთა თანამედროვე კავიტალიტურ მსოფლიოს სოც.-დემონომურ მდგომარეობას. აუთიხელი სტატისტიკური მასალებით დაასაბუთა კავიტალიტურ სტახალიზაციის მერუევი და პირობითი ხასიათი, შეჩერდა თანამედროვე გეონომ. კრიზისზე, როგორც სპეციფიურ კრიზისზე, რომელიც მსოფლიო ომის შემდეგ კავიტალიზმს ახასიათებს, და რომელიც მარკენბელია მონობოლისტური კავიტალიზმის ორმა და გაძლიერებული წინააღმდეგობა. აგრეთვე შეხება მოხდა წინააღმდეგობას, რომელიც არსებობს კავიტალიტურ ქვეყნებს შორის და რაც ნიადაგს უზადებს ახალ სამხედრო შტატებს საფარო ბაზრის ახალი გადაყოფისათვის. კავიტალიზმის წინაშე—ამბობს მომხსენებელი—საწინაო ბაზრის ტედადობის სიფორივე საგარეო ბაზრის ვაჭართობების შეუღლებლობა სვამს დოქტრინის საწარმოო ძალია შეცვეცისა და ასე კავიტალიზმი ერთიერიზობა იქცევა უფარესად რქპეტიტორ შოქლებითა, პროგრესის ხელის შემწელოთ. საქმითა კავიზმის ვეონობითი განვითარების ტრეში კი საბჭოე უსწრებს კავიტალ. განვითარების ტრემს. აგრეთვე კავიზმის შინაურ ბაზრის სიფართოვე, გეგმიანობა შეურნოვანი თავიება საბჭ. კავშირის ნორმალოურ სოც.-განვითარებისა, შემდეგ მომხსენებელი ფართოდ შეჩერდა მეორე ინტერეს. დელოლოგურ ევოლუციანე დაწყებული ცოტარობის კონგრესიანე გათავებულ ბაშელის კონგრესალდე. აგრეთვე დაწერილობით შეხეი თანამედროვე სოც.-დემონომ. თეორიას და პრაქტიკას და აღნიშნა აუთრეული დაქტრინის საერთაშორისო მუშათა კლასის რაღდა.

კავიზაციის პროცესზე, რომლის თვალაწარმო სიმბატომათ დასახა მუშათა კლასის სიმბატოების ხრდა საწკოთა კავშირისადაც და ასე, ამბობს დასასრულ მომხსენებელი, ს. ს. რ. კ. თათის რევილიტაციონური გავლენით ვადამ ქვა საერთაშორისო რევილიტაციის უდიდეს ფაქტორათ. შემდეგი მომხსენებელი ფართოდ ეხება ქართული მენშევიზმის დელოლოგიას. 5. ცენტრის საწერებრთ დასახელოთ სამინიერო წინააღმდეგობა წარსულ აზრების და ეტლანდელი მენშევიზმის პრაქტიკის შორის. გარეთვე ვადამაშლა მთლიანი სურათი ევროპაციის დელოლოგიური და ორგანიზაციული სიკოტარისა.

შემდეგი მოხსენებას, დემოკრატია და დიქტატურის საკითხებზე, აკეთებს ახმ. შოთამბერიძე, რომელიც აუთრეული ამონაწერებით მარქსენგელის ნაშრომიდან ასახულებს პროლეტარიატის რევილიტაციონურ დიქტატურას, როგორც აუტოლეგელ საფეხურს კავიტალიზმთან სოციალიზმში გადასასვლელად. მომხსენებელი შეეხა ოპორტუნისმის დელოლოგიურ ევოლუციის ამ საკითხში. აგრეთვე შეჩერდა დემოკრატის კრახზე ევროპაში, რომლის საექციტესო ილუსტრაცია იყო გერმანიის სოც.-დემოკ. მთავრობის და მკედნადალის მთავრობის ბედი ინგლისში. აღასანიშნავია, რომ მოხსენების შინაარსის ადელმუტორებს თან ახლდა საკითხის ცოცხალი გაშუქება, რამაც აუტოტორიაში უდიდესი ინტერესი გამოიქვეთა. მოხსენებების შემდეგ განაზარა კამითი, სადაც ამანაბებია ცოცხალი ინტერესით აშუქებდენ, როგორც თანამედროვე საერთაშორისო პოლტ. საკითხებს, აგრეთვე სხვადასხვა თეორეტულ-სოციოლოგიურ პრობლემაზე.

შემდეგ თათბირმა მოისმინა მოხსენებები ადელუმიდან და მოხსენება ახმ. კეკელიას ცენტრალურ ბიუროს მუშაობის შესახებ, რის შემდეგ მიღებულ იქნა პრაქტიკული შიითიფინი მომავალი მუშაობის ორგანიზ.

სასურველია ასეთი საქმიანი და შინაარსიანი თათბირები პერიოდულად იმართებოდეს.

მ—სო.

თბილისი ალბასკომის მუშაობა

III

იმპორტოშინისა

საანგარიშო წელი თბილისის საქმეა მუშაობის ისტორიაში აუცილებლად განსაკუთრებულად აღსანიშნავი დარჩება. წელს გაიხსნა საქმითა კავშირში ერთი უძლიერესი ელექტრო ადელურთაბანი, თბილისის პროლეტარიატის სამავე. ზაქსის. წელს დაბოლისის საქმის შექმნა თამაძე განაცხადის, რომ ის საყვებრთ ანხორციელდებს საერთაშორისო პროლეტარიატის სამავეს, ლენინის ანდერსს, რომელიც აღნიშნავდა: „საქმითა ხელისუფლება ელექტროფიკაცია—სოციალიზმი“.

ზაქსის ამუშევრამდე თბილისში მუშაობდა 15 ელექტროსადელური, რომელთა საერთო ძალი უდრდა 4.030 ტენის ძალას. ზაქსის ამუშავებისთანავე დაიწყო ამონერტოა ზაქსის ენერჯიაზე ვადაყვანი, რომელსაც მოჰყვა პატარა ელექტროსადელურების ოთხდათამობითი გაუქმება.

ამა წლის ოქტომბრისათვის 15 ელექტროსადელურიდან მუშაობდა მხოლოდ სამი 560 ტენის ძალით. ეს სამი სადელური იმტომ იქნა დატოვებული, რომ ზოგერთმა ამონერტმა, რომელთაც პატრონიანი წარმოებანი აქეთ, ვერ მოასწრეს ცვალებად ელდენზე ვადაყესა.

1926-27 წელს აღრიცხულია ენერჯია

ზაქსის გარეუ შადელურებში	2.748.776 კილ. საათი
ზაქსის	1.671.153 " "

სულ	4.418.929 " "
ეს მაშინ, როცა 1925—26 წელში აღრიცხული იყო	—3.038.455 კილოვტრ საათი.

ამგვარად საანგარიშო წელიწადში აღრიცხული ყოფილა 45.5 პროცენტით მეტი, ვიდრე 1925 წელში.

საანგარიშო წელიწადში თბილისის ელექტროსადელურებს ყვდა 12393 ამონერტო, მათში უმრცხველო, ე. ი. ლამფობით 5368, ხოლო მოიცილებლით—7025. ჩვენი კითხი, რომ წელს—26 წელს იყო 10.198 ამონერტო. ამგვარად 1926-27 წელში ამონერტო რიცხვის მოუმატარა 21,5 პროცენტით.

ზაქსის დატერილია 1981-82 წლისათვის

1927-28	24.000.000 კილოვტრ—საათი
1928-29	24.400.000 " "
1929-30	28.880.000 " "
1930-31	30.750.000 " "
1931-32	33.900.000 " "

ამგვარად 1932 ეწლში ზაქსი ჯერ კიდევ არ იქნება საყვებრთ დატერილი.

ის სადელური, რომელიც ზაქსის ამუშავებს შემდეგ საჭირო აღარ იყო აღმამკომში მოჰყიდა საქართველოს სხვა და სხვა აღმამკომებს. სულ გაყილულ მანქანებთან ამოღებულნი უდნა იქნეს 134.750 მანეთი.

ელექტროის სამართლებრივი შტატი შეიქმნება 550 კაცისაგან. ელექტროსადელურების მუშების საშუალო ხელფასი შეადგენს 84 მანეთს თვეში.

მუშოსავალ-გასავალი 1926-27 წ.

ვათეალისწინებული იყო ფაქტორულად შესრულების %			
მუშოსავალი	1.141.328	1.046.337-64	92
გასავალი	980.887	1.000.066-99	102

ყვანიან წლიური ანგარიში არ ჩამოყალიბებულა და ჯერ-ჯერობით ანგარიში მოყვანილი არ არის. ამიტომ მოყვანილი ციფრები საბოლოოდ არ ჩაითვლება.

აბანოები

მოსახლეობის კულტურული ღონის ერთ მთავარ მაჩვენებელს აბანოების მუშაობა წარმოადგენს. სამწუხაროდ, თბილისის საბჭოში ჯერ-ჯერობით ვერ შესძლო მცხოვრებელ აბანოების ქსელი დაამყარდებინა. მართალია ზოგიერთი კეთილმოწყობილ სახლში არის საკუთარი აბანო, მაგრამ ასეთი სახლების რიცხვი იმდენად ცოტაა, რომ მათი რიცხვი საინტერესო-პოეტიურ პრობლემს აღწევს. ვერ აუბეჯობისებზე მოთხოვნილება მეტად დიდია და ეს მოთხოვნილება ქალაქის მოსახლეობის ზრდასთან ერთად თანდათან იზრდება. არსებული აბანოები სადღეღობიანად შეკეთდნენ, ხოლო ზოგი მთავანი ტენიის ახალი წესების მიხედვით საესტეტიკად გააკეთდა. ყოველი მორზოების აბანო 7 ნომერი მოემატა. მიღებულია ზომები და ამყარდა უკვე შენობის პროექტი მომავლად, რომ ნაძალადეგში იქნეს აშენებული აბანო, რომელსაც ექნება 6 ნომერი და ორი საერთო განყოფილება.

აბანოებში წლის განმავლობაში აბანოების მოქმედება გამოიხატება შემდეგში:

მიზანდევია რიცხვი

1925-26 წელს	1.240.525 კაცს.
1926-27	1.478.400
ანუ 237.875	კაცი მეტს, ვიდრე წინა წელს.

თითოეულ მცხოვრებელზე 5,2 ხანძარი მოდის, რაც მეტად მძირით უნდა ჩაითვალოს. აბანოებარტულიად შემოკლებიან წყაროდ ითვლებიან.

შემოსავალი იყო 500.000 მანეთი.
გასავალი 370.000 მანეთი.

შობა-შობილი

1925-26 წლის შობაზე მეტად არ არის 35.790 მანეთი, მაგრამ ეს იმითი აიხსნება, რომ წელს მეტად ხარჯები იყო აბანოების გადაკეთებებზე, რამაც შობაზე 7 ნომრის მატება, საერთოდ შეეცდებოდა და სხვა. აბანოების შტატი არის 165 კაცი. თითო თანამშრომლის შერახია ჯდება—708 მან. 99 კაბ. წელიწადში ე. ი. თვეში 59 მან. და 08 კაბ.

სასაკლავო

თბილისის სასაკლავო მოწყობილია ტენიის უკანაკენილი მოთხოვნილების თანხმად. სრული დატვირთვის დროს დღეიდანდელ სასაკლავოში შესაკლავილი არის დასჯილ იქნას წლის განმავლობაში 2.180.000 სული საკლავილი.

სასაკლავო მუშაობა გამოიხატებოდა შემდეგში

მდგომარეობის მაჩვენებელი	1925/26 წ.	1926/27 წ.	მოსახლეობის რიცხვი
მორტილილი საკლავო (ცალი)	102.811	171.592	105,4
დასჯილი (ცალი)	160.458	166.136	103,5
დასჯილი საკლავოს წინა (ფული)	590.609	625.594	105,9
შემოსავალი	417.088	437.876	105,0
გასავალი	323.328	444.745	137,6
აქმად შტატის შერახვა	195.975	156.437	79,8
სტრუქტურული ციფრები გატარდა ზრდა (ფული)	5.175	5.958	115,1

უნდა ითქვას, რომ სასაკლავო როგორც საინტერესო წარმოებას ძალიან დიდი ხარჯები აქვს და ამიტომ ის სრულ დატვირთვამდე დღეულობით იქნებოდა, რომ იქ არ არსებობდნენ სხვა დამხმარე წარმოებანი, რომელთა მოვებინადაც იფარება სასაკლავო დანახვები. სასაკლავო შრომა 30 პროც. არის დატვირთული და მის სრული დატვირთვისათვის ჩამოადგენიმი ათეული წელი არის საჭირო.

(სტრუქტურული ციფრები 1-ლ სვეტში)

აღნიშნული ცხრილი აშკარად ამტკიცებს, რომ მიმდინარე საანგარიშო წელიწადში არის როგორც პროდუქციის მატება, ისე შემოსავლის და გასავლის შტატზე დახარჯული ნაკლები თანხები, რომელნიც 19,2 პროცენტს შეადგენენ აბარატის რაციონალიზაციის მიწვევებს.

თბილისის კეთილმოწყობა

წარსულ საანგარიშო წელიწადს უდიდესი ყურადღება ჰქონდა მიქეული განაშენი რაიონების კეთილმოწყობას: მოიკრწყლა ქუჩები ნაძალადეგში, ავლაბარში, ხარჯულში, აღნიშნულ რაიონებშივე აშენდა ხიდები. აგრეთვე მდიდარია წასული წელი მუშაობა რაიონებში სახლების აშენებით. სახლები აშენდა ნაძალადეგში, მუშტაიდის და პობინაივის პროსპექტებზე, ავლაბარში და სხვა. გაყვანილი იქნა ყანალოზავია ოთხი ვერსის სიგრძეზე. სახლდობი: 309 სახლში, რომელზედაც დაიხარჯა—13.825 მანეთი.

- 1) შეკეთებულ იქნა საცანალიზაციო ქსელი 1.300 მეტრის სიგრძეზე;
- 2) გატანილი იქნა ქალაქიდან 4.152 სიწმინდურე.
- 3) შეეცდებულ იქნა 57 ჰა და წვიმის მისაღობი.
- 4) შეეცდებულ იქნა ადმსკომის შერობა.
- 5) მოხდა „გეოლოგის“ აბანის კაპიტალური გაფართობება, საანდამყოფობის შეკეთება, სკოლების შეკეთება; შეკეთდა ვივის ხილი, შედგინილია პროქტა ახალი ხიდის გასაკეთებლად სადგურის ქუჩის შესახვევის პირდაპირ, გაკეთდა ორანჟერე მთავარ პიტონშიში, შეკეთდა რამდენიმე სკვერი, შეკეთდა—8.455 კვად. საკენი ტრაქტორი, შეკეთდა კუბიკებით მოკრწყვული ტრაქტორი 539 კვად. საყენი. ახსვალტით მიგებული ტრაქტორი 110 კვად. საყენი. შემოღებულ იქნა გაუსკომბესტული მოკრწყვლა როგორც ახვალტით, ისე კუბიკებით და სხვა ყველა ეს და სხვა სამუშაოები დაჯდა—2,367,341 მან. და 35 კაბ.

კეთილმოწყობის საქმეში ამ საანგარიშო წელში 90 პროც. გაკეთებულ მუშაობისა მოდის მარტო მუშათა რაიონებზე, ამ მხრივ ამომარტელობა დირექტივები თითქმის სრულად შესრულებულია.

მაზრის კეთილმოწყობა:

საანგარიშო წელიწადში ახლად გაკეთდა ან შეკეთდა შემდეგი შობის გზები:

- 1) წალკის გზაზე დაიხარჯა 13,083 მან.
- 2) აბთულის გზაზე დაიხარჯა 28,490 მან.
- 3) თიანეთის გზაზე დაიხარჯა 25,234 მან.
- 4) სიღნაღის გზაზე დაიხარჯა 28,819 მან.

სულ გზებზე 95.626 მან.

მაზრაში წყალსადენის გაყვანაზე დაიხარჯა — 51,100 მანეთი. სკოლების შეკეთებებზე და ზოგან ახალი შენობის აგებებზე დაიხარჯა—78,800 მანეთი. ჯანმრთელობის დარგში დახარჯულ იქნა 96.700 მანეთი. სულ—174.500 მანეთი.

საერთოდ მაზრაში დახარჯულ იქნა 270.126 მან.

შედეგად გამოარტეული.

9 0 5 6 3 2 6 0

(საბარაკო კომედი)

სსონის ხახხარის აღმოგებულს ფიქრის ტალღა რომ მოაჩვენებს, კიდევ მრავალ გულს გადასწავებს, კიდევ მრავალ ზღუდვას დააბნელებს, გაშიშვლებულ ეპოქის ტანს დააყრდნობს სისხლის დაღებში. ვინ წაუშლის დღეს ამ სსონის ქუჩის მებრძოლს—დროის აძლევს.

ღამე არის, ღამე კი ღამე კოშკებს ესარკება, ელექტრონის ცივი სხივი ქუჩებს თითოვლით ესაღებება. ნივთს ქარი ათამაშებს გადაბურულს ძილის ბლონდით... ამონაკენეს სევის მარშზე გილტ ამბობს: „აქეთ მიდი...“ იქმდება სიტყვა მკვეთრი: „ნუ შედრკები...! ქვეყნის გულში ჩვენ ბედნი ვართ, ის-კი ერთი. და რად არის ეს ცხოვრება ასე ძუნწი, უსამართლო: ვინ პატრონობს ხალხის ნებას, ამ ვის ზურგზე ვინ-ვის აბოხებს?

ცივა, ცივა, ცივა... განთიად სისხმს ისერი, სდვას გულში და სახალის ვარს იხევეს სიზმრის ნისლი. ანგელოსთა სამლოცველო ლეთიურ მადლით დარბაზს მოსავს.

ლოცვა სათილებს ასურნელებს და სათილეთი ფიქს ყნოსავს.

ქუჩა წყლებს დაზნეჭილი მზრებზე იყრის ბრძოლის ჯაგარს, დღეს ქაიხნები აღარ ეკამბავს პეტერბურგის ცის მუქ ყავარს.

ღებმა დღია ბედის წერის, რა მოხდება, რა იქნება? მეფე არის ხალხის მტერი, თუ ბრბო რისთვის იბუქებენ? „დაკარ მუშავ ბედის ვრდებლი, წინ ნაბიჯი... ფიხზლათ თვალ...“

უფარ-ხმალო, წელშიშველი მოითხოვეთ სამართალი...“

მოდის, მოქუტხის, მოღვლივებს მებრძოლ ჯაიითა ლეში ღღვს. წინ გაბონი „წმინდა ჯგაიით“ თავს ამაყად მსიორებს, მალაღია ქრისტეს მტენმა, ამას ვინ არ დაიჯერებს და მოძღვარი „ხალხის მამა“ პეშვით ანვეს სიტყვის ფერებს: „ო, გამენდეთ შეიშლო ჩემო, რა აშფოთებს დღეს თქვენი გულს? მეფე კეთილ სიყვარულით მოგიშუშებს ყველას წყლულსა. აღარ ჰგოდებს ეხლა ქუჩა, გული შეგებით დასიტყვა... ახ, რა იცის ბრბომ საწყალობა, ციხიერა ძველის სიტყვა.

• მატანე ეღარ მალავი ხალხის გულში ამოძახილს. ხალხი ეღს მეფის პასუხს, მეფე ლესას სასტიკ მახკვლას, ხალხის გრძობის პატრუქია, მეფე ბოღმა მტრობა-შურის... ასე წყდება ბედის რგოლი მეფესა და ხალხს შორის. მოქუტხის ტყვია ერთზე ასი, ტალა-ტალას მოაგორებს, დღის სიჯახე ეღარ ზიდავს აბმოცილთა მალა ვარება. აღარა სწამს „ხალხის მამა“, აღარ ეღის ხალხი შევლას. მთილათის სახელს მისდევს ხალხი რისხვია, ხალხის წყველა.

მშის ციკაბო დაიფერვლა მოალმან ბრბოლის მტერია, დაცხრა შუტი და ქალაქი გაიშლა უღარან ტყვიად, ისე ტრათერი გადაეკრა, ცა მიწის გულს თვალს აოღებდა, სისხლის ღვარი ქუჩებს ღვინთავს—სდვითი ვანარბობს, სთვლემს სიხუმე, ტირის ნევა, კოხებს ქარი დაპრუტუნებს. პეტრე დიდის ძველ პეტერბურგს გლოვის ზარი დაზუტუნებს.

ლილია მიხვალში.

სოციალური უზრუნველყოფის საქმე საქართველოში

იმპერიალისტურმა ომმა მემკვიდრეობით დატოვა საბჭოთა ხელისუფლების დასახირობელი ადამიანები რომლებმაც შრომის უნარიანთა საბოლოოდ დაკარგეს რა თქმა უნდა საბჭოთა ხელისუფლებას არ შეეძლო განსაკუთრებული ყურადღება და ზრუნვა არ გამოეჩინა ამ დასახირობებულ ადამიანებისადმი, რომელთაც ვინ იცის სიმშოლით თუ სიცივით საკვიდლო მაღალია, რომ საბჭოთა ხელისუფლება არ დამყარებულყო. ასეთი ინვალიდები განსაკუთრებით ბოლოად იყვნენ ჩვენში, რომელთაც ქუჩებში სამოწყვლოდ ჰქონდათ გამეფილი ხელი, რომელთაც „სად უღამდებოდათ იქვე უფენდებოდათ“, დღითი-დღე დალახსდებდნენ მშვიტ-შეყრული, მაგრამ მათ „განკითხავს“ ძალიან ცოტას ფიქრობდა უფულო ზოქალაქე. საქართველოს საბჭოთა ხელისუფლებამ იმ თავითვე მიაქცია ყურადღება ამ უბედურების და დაიარა ინვალიდთა და სერიოდ ყველა გაუმედიკურებულ ადამიანების მოვლა-საბარაკო (კალე) ორგანო—სოციალური უზრუნველყოფის კომისარიატი, რომელსაც დღემდე სათავეში უდგია ძველი მუშა-რევოლუციონერი, ამხ. ჰ. ბომბიკი. სწორად ამ კაცის უნარს, კუთა-გამჭრობობას, დიდ ნერვოზს და თავდადებულ ზრუნვას უნდა მიეწეროს, რომ დღეს საქართველოში საბოლოოდ გაამტკიცა სოციალური უზრუნველყოფა. ამ დათვალავი ციკოს საოცრებო საგანს შეადგენს მხოლოდ ფიქრი და ზრუნვა ამ დავრდომილ ადამიანთა კეთილდღეობაზე

როგორ არის მიიწე ჩვენში სოციალურ-უზრუნველყოფის საკითხები მოგვარებული, როგორია სტრუქტურა და დასულებანი სოციალურ-უზრუნველყოფის ორგანიზების, ამ ვინ შეადგენს მათი ზრუნვის საგანს? უპირველესად ყოვლისა, აღსანიშნავია, რომ საქართველოში სახელმწიფო უზრუნველყოფის ანბორციკლებენ, როგორც სოციალურ-უზრუნველყოფის ცენტრალური ორგანო, ისე სამხარეო უზრუნველყოფის განყოფილებანი. ამ ორგანოებს აქვთ სპეციალური შემოსავლის წყარო, მაგრამ მათი მიზნების განსახორციელებლად საჭირო თანხები შეტანილია სახელმწიფო ბიუჯეტში. სახელმწიფო და ადგილობრივი ბიუჯეტით სოციალურ-უზრუნველყოფისათვის გადადებული თანხები მიტლ მკირი პროცენტს წარმოადგენდნ პირველ ხანებში. მაგრამ საბჭოთა ფინანსური და სართილ ეკონომიკური მდგომარეობის განმტკიცებასთან ერთად ეს თანხები აოცილწლიურად იზრდება და სულ მალე გადაჭრლას იქნება ყველა ის ამოცანები, რომლებიც ისახება სოციალური უზრუნველყოფის ორგანიზება. 1923—24 წელს, სახელმწიფო ბიუჯეტით გადადებული იყო ხსენებულ ხანებში განსახორციელებული 77 757 მანეთი, 1926—27 წელს ეს 133.691 მანეთი; ადგილობრივი ბიუჯეტი 1924—5 წელს თანხა ოდრობა 14 / 762 მანეთს, ეხლა კი ვის თანხა გაიზარდა 172.622 მანეთამდე. ვის უზრუნველყოფენ სოციალურ-უზრუნველ-

რატურის გადიდება. ეს წყაროები ბუნებით მიღარ და წარმატებულ წინამძღვრის ხეობაში იწყებება, სადაც რამდენიმე ვერსის მანძილზე დიფერენცია და ნაძვრის ახლავს. ადგილობრივი მოსახლეობა მათ შიგნით ვერანბნა, სასკურნალო, მაგრამ წყაროები სრულიად მოუწყობილია.

4) წყალბინიში, — ახალციხიდან 15 ვერსის დაშორებით — საზრეთ — დასავლეთით, — ორი წყაროა ტემპ. 25°C. დღეში 48 ათასი ვედრის უდრის.

5) ხეოთისში — ახალციხე — ახალქალაქის საზღვარზედ, გზატკეცილის მახლობლად, მტკვრის მარჯვენა მხარეზედ ორი წყაროა, ტემპ. 35°C.

6) ს. დივრში ბორჯომ — ახალციხის შარაგზის მახლობლად ორი წყარო. ტემპ. 35°C.

7) და ბორსის ს. ადიფრები და ნაჭურღალეში ორი ცივი ვიჯრის წყაროებია, ყველა ამ ვიჯრის წყაროებიდან ახსტუმრის და ასპინძის წყაროები განსხვავდებიან თავისი მინერალური შემადგენლობით, ასეთი ცხელი ტრიბოლი წყლები ჩვენში სხვაგან არ მოიპოვება.

მეორე ჯგუფს ეკუთვნის კირანბეგი რკინის წყლები, ასეთები არიან: 1) ურავლის (ცნობილი რკინის წყლები, მც. ურავლის მარჯვენა ნაპირზე, ახალ ციხიდან 18 ვერსის დაშორებით სამხ. დასავლეთით, წყლების ტემპ. 10°C. დღეში 7200 — ვედრის უდრის. წყაროები ურავლის ბუნებით შემცულ ხეობაში შედგარებული, რაზლ-ს მარჯვენა მხარე, სადაც წყაროებია. ნაძვრის ტოპ-ს. ა. რ. შემოსილი 2—3 ვერსის მანძილზე წყალი ველა-ნურ ატემალიდან გამოდის. და გროვდება თხევანობაზე ქვის აუზში, საიდანც შემდეგ სახის აბანოში გადადის. აქ ხმაირიდან საპან-ვათობა, როგორც ცივიც, ისე თბილად ცივიც ქვაბში ვაბობის შემდეგ, ომამდის ეს კურორტი აბსტუმრის შემდეგ საუკეთესოთი თბილებიდა. ახალციხის მაზრაში აქ ექიმობდნენ. სისხლბაღურული და დასუსტებულნი; ხალხი ბლომად ტრენბობდა ამ კურორტს, როგორც თბილისიდან ისე ა-კავკასიის სხვა ქალაქებთან. ომის და რევოლუციის დროს ეს კურორტი გაუპარტახებდა და დღეს მას ექივრება აბსტუმრითა, რის შემდეგაც საპარტი ალგის დაბქერს ჩვენს კურორტში.

2) ფლავტეს რკინის წყლები ბებრაბოძის ქვაბლიანის ხეობაში, 35 ვერსის დაშორებით ახალციხიდან, ახალციხე — აქარის შარაგზიდან 3 ვერსის მანძილზე. აქ არის ორი წყარო, რომლებიც მახლობლიდან გამოდის... ქვაბლიანის ხეობა ულამაზესს ხეობას წარმოადგენს ახალციხის მაზრაში თავისი ფიქვანარი ტყეებით და მთა ანაკრა ცივი წყაროებით. ამასთან ერთად ამ ხეობაში მრავლად შეგებდება შესანიშნავი — სიტორიული ძეგლები და მათ შორის 1400 მეტრის სიმაღლიდან მთელს ხეობას ამაყად დსტყრის უდრის ძველი ქართული ხალხის ძველი წილოვებისა; ზარხმის მონისტები. ამ წყაროების მოწყობით შესაძლებელია აქ საუკეთესო კურორტი გაეკეთდეს. 3) შურთან რკინის წყლები აბსტუმრიდან 7 ვერსის დაშორებითა; ჩი-აბოს-საპარტიანის ხეობის რკინი ხეობაში და გამოდის მახლობლის ვიჯრითა. მათი დღეში 1500 ვედრითადაა აუწყეს. 4—12°C.

ამწიანით, ყველაზე უფრო საყურადღებო რკინის წყლებს ურავლის და ფლავტეს რკინის წყაროები, თვითველი მათი დღეში 10—15 ათას ვედრის უდრის დღეში; ასეთი დიდი დღეების რკინის წყლები იშვიათია ჩვენში. წყაროს ჩიოვის რკინის წყლები 400-დან 700-მდე ვედრის ძლიერ აუწყეს. თითქმისი. რკინის მაზრის რკინის წყლებზე მტკვრის დღეების რკინის რკინის წყლების, სამკურნალო ფიქტები მათ მინერალიზაციაზე და რკინის ჭარბს დღებობაზე და მოკიდებული. ამ მხრით ურავლის და ფლავტეს რკინის წყლებს შეუძლიან სრულიად დაემაყოფილონ ზიდრო — მინერალურ

ლურ მკურნალობის მოთხოვნილება. მაგრამ ამეამად ეს წყაროები სრულიად მოუწყობილია.

მესამე ჯგუფში განსაკუთრებით ყურადღების ღირსია ახალციხის მწარე — მარილიანი წყლები: ეს წყლები ქალაქის ჩრითილოთ ნაწილში, მისი მახლობლად დაბალ მესამეულის პერიოდის თიხიდან გამოიჭიან. უკანასკნელში ქიმიურმა ანალიზმა დაამტკიცა, რომ ამ წყლებს დიდი მნიშვნელობა აქვთ ჩვენში, როგორც კუჭის გასაწმენდი და საშუალება, რადგანაც მასში ბლომად მოიპოვება გლუპურების და მანგნეზის მარილები. ომამდის რუსეთში და ჩვენშიც ბევრი შემოაქონდათ უნგრეთის მწარე წყლები: ომის დროიდან ჩვენში ხმარობენ კუჭისთვის ბატალინის მწარე — მარილიან წყლებს ჩრ-კავკასიიდან; ახალციხის წყლებს შეუძლიათ ბატალინის წყლების მანგნეზი გასწიოს, არამარტო ჩვენში მთელ ამ-კავკასიის თურალებშიც, თუ მათ სათანადოთი მიემაყობათ და მისი ექსპლოატაცია დაიწყებია. ამეამად ამ წყლებს ადგილობრივი მოსახლეობა ხმარობს სამსელით. კუჭის ავთიყოფობის წინააღმდეგ, წყალს პრინციპულით ამოთხრობა მატარა ორმოში ავრობილი და აქიდან ხმარობენ. რაციონალური კაბატის შემდეგ შესაძლებელია წყლის დღეების გადიდება და მინერალბის კონცენტრაცია, რაც სამკურნალო ფიქტებს გაადიდებს, ამასათვის სასურველია ამ წყლების მოწყობა და ექსპლოატაციას სათანადო ყურადღებები მიექცეს.

ამ მოკლე მიმოხილვიდან ცხადია სწამს, რომ ახალციხის მაზრა სხვადასხვა ტიპის მინერ. წყლებით მიღარია. ვარდა ამისა, ეს მაზრა ვარშემორტყმულია მკირე კავკასიონის მთავრბელებით, რომლის ფერღობები წყლები ტყეებით არის დღვარული, სადაც ფიქვი სკარბობს, მხოლოდ სამწუხაროდ ამ ტყეებს ყველა ვიჯრის ორგანიზაციები შესიკია და მათ დაუზოგველით ანდა-გორბენ, რიოაც სამწარე მდგომარეობაში აყენებს ამ მაზრის მომავალს. თუ ორგანიზ. და ვარეზობებს ყურადღება არ მიექცა. აქ ძლიერი ქარბი ამ იცის; მავა მშენალოა, საზრათის მის სხივით უფია და ასეთ ბუნებრივ პირობების წყალობით ეს მაზრა მთლიან კურორტით შეიძლება წარმოვიფიქროთ, როგორც ეთიანი კლიმატური და პრაქტიკური სადატური. მხოლოდ ვარდა აბსტუმრის მინერალ. წყლებისა, როგორც ზიით ესაქმეთ, სხვა აქარა მინერ. წყლები სრულიად გამოუყავველი და მოუწყობილია; ადგილობრივი მოსახლეობა ეს განსაკუთრებით ამ წყლებით სარგებლობს სამკურნალო: მათ შორის ყოველზე უფრო საყურადღებოა. ურავლის და ფლავტეს რკინის წყლები. ასპინძის და წინამძღვრის ვიჯრით — მანგან. წყლები და ახალციხის მწარე — მარილიან წყლები. პირველ ყოვლისა საჭიროა ამ წყაროების რაციონალური კაბატის მოწყობა, რადგანაც რაკინი. კაბატით სარგებლობენ მინერ. წყლებს დღეში და მათი დღეში-კი-ჩიმიური თვისება რადიკალური იცვლება და სამკურნალო ფიქტები მარტულბის.

ამასთან ერთად ეს საჩივ? ადგ. სამაზრო აღმზრდელთა და საკურორტო სამმართველოში? ფიქტობით, რომ ორივე ორგანო დაინტერესებული უნდა იყოს ამ საჩივზე რადგანაც მინერ. წყლების ექსპლოატაციის და მათი სამკურნალო გამოყენების ჩვენში უდიდის მნიშვნელობა აქვს არა მარტო, ხალხის ჯანმრთელობისათვის, არამედ ჩვენს ქვეყნის ეკონომიური წინეპლისათვის — და დღეს როცა ჩვენს დამზნებლობითი მუშაობის პირობებში ვიმყოფებით, ამ ბუნებრივ სიმდიდრის გამოყენებასაც სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს.

ინჟ. იმ. მამბაკიანი-შვილი.

სახალდაცოო კოლეჯია